

Dél-Mátra Közhasznú Egyesület

Helyi Akciócsoport

A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia végrehajtása

ZÁRÓJELENTÉS

2007-2013

1. Összefoglaló

A Helyi Akciócsoport:

A Dél-Mátra Közhasznú Egyesület (HACS) 2008. szeptember hó 24. –én alakult.
A tervezési időszakban jogi személyiség változása nem történt.

A HACS települései a gyöngyösi kistérség, későbbiekben a gyöngyösi járás területét teljes mértékben lefedik. A járássá szervezés a kistérség minden települését érintette.

A HACS nemcsak közigazgatásilag egységes terület, hanem földrajzilag is egységes területet alkot a Mátra déli oldalán

A HACS tervezési és működési területét a következő települések alkotják: Abasár, Adács, Atkár, Detk, Domoszló, Gyöngyöshalász, Gyöngyöspata, Gyöngyössolymos, Gyöngyöstarján, Gyöngyösoroszi, Halmajugra, Karácsond, Kisdána, Ludas, Markaz, Mátraszentimre, Nagyréde, Nagyfűged, Pálosvörösmart, Szücsi, Vámosgyörk, Véc, Visonta, Visznek.

A HACS települések közül 2013-ban a Gyöngyöspata városi rangot kapott.

Az egyesületet 51 alapító tag alapította. A HACS tagság magánszemélyekből, civil szervezetekből, vállalkozásokból, és önkormányzatokból áll. A HACS tagság összetétele az alapítás óta mintegy 40%-al növekedett, jelenlegi taglétszám 74.

A HACS működése során az elnökségi egyben döntéshozó testület is, amelynek létszáma 13 fő.

HVS megalkotásának indokai:

- Hiányos térségi marketing.
- Turisztikai attrakciók, rendezvények alacsony száma.
- A helyi termékek hiánya, késztermékek alacsony aránya.
- Csökkenő szőlőterületek, nem megfelelő fajtaösszetétel.
- Kihasztnátlan minőségű zöldség –, gyümölcs – és szőlőtermesztési potenciál.
- Munkanélküliek nagyobb hányada szakképesítéssel nem rendelkezik, ill. alacsony végzettségű.
- Roma népesség képzettségi, beilleszkedési, felzárkóztatási problémái.
- Hiányosak a gazdálkodók szakmai, vállalkozói, piaci és marketing ismeretei.
- Átmenő bűnözés erősödése.

HVS fő céljai:

Térség jövőképe, a HVS célja a térségben:

„Fejlődő gazdaság, élhetőbb környezet, megőrzött hagyományok” elérése.

A HVS-ben kitűzött fejlesztési célokat a következőkkel valósítottuk meg, megvalósítani.

- **Helyi gazdaság fejlesztése** vállalkozások indításával, meglévők fejlesztésével.
- A térség **humánerőforrás**-potenciáljának folyamatos fejlesztése képzésekkel, oktatásokkal.
- **Civil szervezetek** tevékenységének támogatása.
- **Térségi együttműködések** erősítése.
- Környezettudatos tevékenységek, **megújuló energiatermelés** szerepének hangsúlyosabbá tétele.
- A HVS keretében ösztönöztük és segítettük a helyi piacokra, helyi értékesítésre irányuló kezdeményezéseket, az ezeket elindító helyi együttműködések, a helyi értékesítést magába foglaló **helyi gazdaságfejlesztési projektek magvalósítását, a hátrányos helyzetű lakosság foglalkoztatásának bővítését.**

HVS megvalósítására rendelkezésre álló források:

A HACS 2007-2013 közötti időszakában rendelkezésére álló források a következők voltak:

- III. tengelyre allokált fejlesztési források összesen: 3.594.072 euro
- IV. tengelyre allokált fejlesztési források összesen: 4.895.299 euro
- HACS működésre allokált források összesen: 1.609.294 euro

HVS megvalósítás során elért eredmények:

	Összes igényelt támogatás (db)		Támogatások jogcímenkénti megoszlása	Összes igényelt támogatás	Nyertes pályázatok		Elutasított pályázatok		Elnyert összes támogatás	Elutasított összes támogatás
					Db	Elnyert támogatás	Db	Igényelt támogatás		
Falumegújítás	13%	43	25%	620 424 806 Ft	38	517 190 515 Ft	5	103 234 291 Ft	83,4%	16,6%
Vidéki örökség	6%	19	12%	295 253 161 Ft	15	222 034 028 Ft	4	73 219 133 Ft	75,2%	24,8%
Mikro	10%	34	14%	334 443 706 Ft	20	169 680 822 Ft	14	164 762 884 Ft	50,7%	49,3%
Turisztika	13%	44	19%	479 120 314 Ft	26	288 097 492 Ft	18	191 022 822 Ft	60,1%	39,9%
LEADER	58%	194	30%	729 545 492 Ft	182	683 395 393 Ft	12	46 150 099 Ft	93,7%	6,3%
Összesen	100%	334	100%	2 458 787 479	281	1 880 398 250	53	578 389 229	-	-

Összességében megállapítható

A térség vállalkozásainak fejlesztése érdekében meghatározott beruházások támogatására **szolgáltató forrás felhasználása alacsony volt**. A gazdaság fejlesztésére irányuló tevékenységek végrehajtásának tapasztalatai alapján tovább kell folytatni illetve erősíteni kell a térség mikrovállalkozóinak akvizícióját. A tapasztalatok azonban azt mutatják, hogy a térségben működő mikrovállalkozások továbbra is nehéz helyzetben vannak.

A térség hagyományaira épülő **turisztikai fejlesztések** célkitűzésen belül a falusi turizmus illetve a borturisztikai szolgáltatások növelése volt a fő cél. A HVS megvalósítása során, a tagtelepülések több mint a felében sikeres fejlesztések valósultak meg, amely során szálláshelyek és kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése jött létre.

A **térségi hagyományok megőrzése** során a helyi hagyományörző egyesületek igen aktívak voltak. Jelentő fejlesztéseket valósítottak meg, növelve ezzel a települések közösségfejlesztési folyamatait is.

Az **épített és kulturális értékek megőrzése érdekében** meghatározott beruházások támogatására **szolgáltató forrás felhasználása eredményes volt**. Mind a 24 településen épített örökségein megújultak.

A III. tengely megvalósult fejlesztései közül a Falumegújítás-és fejlesztés támogatásigénye volt a legnagyobb. Összességében elmondható, hogy a TK1 körös támogatási kérelmek kapcsán voltak a pályázók a legaktívabbak, s az ezt követő körökben fokozatosan csökkent az igényelt támogatások összege.

A fejlesztésekre jellemző volt, hogy döntően pontszerű fejlesztések valósultak meg..

A HVS IV. tengely forrásainak felhasználására irányuló a fejlesztések döntően közösségi célra, és az életminőség javítását célzó beruházásokra irányultak.

Hálózatosodás, kapcsolatrendszer:

A Dél-Mátra Helyi Akciócsoport működése során a térségben katalizátor szereplőként jelentős tevékenységet végzett kisközösségek fejlesztése terén, valamint partnerségi együttműködések kialakításában.

A HACS 5 térség közötti együttműködésben vett részt.

2.1. Alapinformációk a Helyi Akciócsoportról és a Helyi Vidékfejlesztési Stratégiával kapcsolatosan

2.1.1 A Leader Helyi Akciócsoport (a továbbiakban: HACS) tervezési és működési területének földrajzi lehatárolása

2.1.1.1 Jogosult települések felsorolása, a HACS területéhez szervesen kapcsolódó városok felsorolása, külterülettel jogosult települések bemutatása korábbi kistérségek szerint, illetve járások szerint. Abasár, Adács, Atkár, Detk, Domoszló, Gyöngyöshalász, Gyöngyöspata, Gyöngyössolymos, Gyöngyöstarján, Gyöngyösoroszi, Halmajugra, Karácsond, Kispápa, Ludas, Markaz, Mátraszentimre, Nagyréde, Nagyfüged, Pálosvörösmart, Szücsi, Vámosgyörk, Vécs, Visonta, Visznek jogosult települések alkotják a HACS tervezési és működési területét. A HACS területéhez szervesen kapcsolódó város Gyöngyös, járási székhely, a 24 település által határolt terület középpontjában helyezkedik el. 2013-ban a HACS települések közül Gyöngyöspata városi rangot kapott.

2.1.1.2 A kistérségek járássá szervezéséből adódó változások bemutatása.

A települések a gyöngyösi kistérség, későbbiekben a gyöngyösi járás területét teljes mértékben lefedik. A járássá szervezés a kistérség minden települését érintette.

A HACS nemcsak közigazgatásilag egységes terület, hanem földrajzilag is egységes területet alkot a Mátra déli oldalán.

2.1.1.3 A HACS területén lévő egyéb, területi adottságokon alapuló települések közötti egységek, együttműködések bemutatása);

A HACS területén illetve a Mátra, mint földrajzi egység területén működik a Önkormányzatok Mátrai Szövetsége. A HACS rendszeresen részt vesz az Önkormányzatok szövetségének rendezvényein, illetve a két szervezet közötti együttműködés kiterjed az információk cseréjére, térségi fejlesztési programokban való közreműködésre.

2.1.1.4 A HACS tervezési területét érintő változások (települések kilépése, átlépése másik HACS-hoz, illetve területi bővülések, ezek okai).

A tervezési időszak során a HACS tervezési területén nem történt változás.

2.1.2 A HACS szervezetének bemutatása

2.1.2.1 A HACS jogi személyiségének bemutatása, a jogi személyiség megalakításának kelte, a jogi személyiség változása, dátuma, a jogi személyiség változásának következményei a tagságra vonatkozóan.

A Dél-Mátra Közhasznú Egyesület a 2008. évi szeptember hó 24. napján keltezett Alapszabályában meghatározott célok ellátására létrehozott önkormányzati elven alapuló társadalmi szervezet, amelyet a Heves Megyei Bíróság 2181 nyilvántartási szám és PK.60.117/2008/5 végzési szám alatt 2008. évi szeptember hó 25. napján vett nyilvántartásba. Jogállása: önálló jogi személy.

Nyilvántartásba vétel időpontja: 2008. szeptember 25. Jogerőre emelkedett: 2009. október 15. Közhasznúsági fokozata: közhasznú.

A tervezési időszakban jogi személyiség változása nem történt.

2.1.2.2 A HACS tagság összetétele, változása a HACS egészére vonatkozó és településszintű megoszlás a szférákat illetően számszerűen és százalékos arányban is, a változások főbb okai.

Az egyesületet 51 alapító tag alapította. A HACS tagság magánszemélyekből, civil szervezetekből, vállalkozásokból, és önkormányzatokból áll.

A HACS tagság összetétele az alapítás óta mintegy 40%-al növekedett.

A közszférához 2 kisebbségi önkormányzat csatlakozott, a civil szféra 2008-ról 2015 évre szinte megduplázódott (217%-ra nőtt) míg az üzleti szféra változatlan számban képviselteti magát, - 10 tag alapításkor és 10 tag 2015 évben.

A tagság település szintű összetételéről megállapítható, hogy minden település önkormányzata tagja a HACS-nak. Átlagosan egy-egy településről 2-3 tagja van az egyesületnek, amely döntően civil szervezet.

Az egyesület tagsága a következő településeken nőtt: Abasár, Atkár, Gyöngyöshalász, Gyöngyöspata, Gyöngyösoroszi, Nagyréde. Ezeken a települések a civil szervezetek aktivitása, és az egyesület tevékenységéhez való kapcsolódás volt az indok a belépésre.

Egy településen csökkent a taglétszám Vámosgyörkön, amelynek oka a tag elhalálása illetve egy vállalkozó kilépése volt.

2.1.2.3 A HACS tagság felépítésének bemutatása (szakmai csoportok vagy egyéb szerkezeti egységek pl. járási vagy korábbi kistérségi egységek);

A HACS tagsága a működés során nem hozott létre szakmai csoportokat, szervezeti egységeket.

A HACS egységesen egy járás, korábbi kistérség településeiből áll.

2.1.2.4 A HACS tagság bővítésének módja (tagfelvétel bemutatása, elvei, tagok kötelezettségei, tagdíj, kizárás, annak szabályai, tagfelvételek és kizárások száma, számszerű és százalékos megoszlása). Az Egyesületbe felvételüket kérhetik azok a természetes és jogi személyek, vagy jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaságok, amelyek az Egyesület célkitűzéseit elfogadják. A tagsági jogviszony írásbeli belépési nyilatkozattal, a közgyűlés döntése alapján jön létre. Az egyesület felveszi tagjai közé a legalább két tag írásos ajánlásával rendelkező csatlakozni kívánó személyt vagy szervezetet, akik a felvételüktől kezdődően szavazati joggal rendelkeznek és az egyesület szerveibe megválaszthatók.

A tagok évente tagdíjat kötelesek fizetni. Ennek nagysága az alapítástól 2011-ig nem változott: az önkormányzatok, vállalkozók tagdíja 10 000,- Ft, a civil szféra képviselőinek és magánszemélyeknek 5 000,- Ft éves tagdíj került megállapításra. 2012-ben tagdíjemelést állapítottak meg, mely alapján az önkormányzatok és vállalkozók 20 000,- Ft, a civil szervezetek 10 000,-Ft, magánszemélyek 5 000,- Ft tagdíjat fizetnek.

2.1.2.5 Tagsági ülések (közgyűlések, *illetve tekintettel arra, hogy 2008-ban nonprofit gazdasági társaságok is alakultak*, taggyűlések) bemutatása (számuk, határozatképességük jellemzése (első meghirdetés alapján határozatképes ülések száma, százalékos megoszlása az összes ülés számához képest), szervezésük módja (teljes tervezési területre vonatkozó vagy részleges ülések, vagy egyéb), a tagsági üléseken való aktivitás bemutatása, hozzászólások jellemzői, a tagsággal kapcsolatos főbb kitűzött célok.

2008-2014-ig 19 közgyűlésből 17 első meghirdetés alapján határozatképes. 2011 és 2014 évben a május közgyűlés éves beszámoló előterjesztése alkalmával a meghívottak távolmaradásának oka, hogy az adott időszak több szervezet is azonos időben tartotta a mérlegbeszámolókat elfogadást.

2.1.2.6 Szervezeti és Működési Szabályzat kelte, módosításai, módosítás okai, leglényegesebb változások (csatolni kell!)

SZMSZ kelte: 2010.december 02.

Az SZMSZ módosítása az egyesület működés során egyszer történt, melynek oka az alapító okirat módosítása volt.

2.1.2.7 Alapító Okirat csatolása

2.1.3 *HACS elnökség (döntéshozó testület) bemutatása*

2.1.3.1 Elnökség (döntéshozó testület) összetétele, kiválasztás/megválasztás elvei, elnökség változása, szférák szerinti arányok számszerűen és százalékos megoszlásban is. A kiválasztás elve egyrészt az volt, hogy tükrözze a HACS tagság szférák szerinti megoszlását (a civil szféra képviselje magát nagyobb arányban), későbbiekben az IH iránymutatásának figyelembe vétele. A HACS elnökség összetétele a megalakulástól változatlan. 5 fő (38,46%) a községi szféra képviselője, 1 fő (7,69%) az üzleti szféra, és 7 fő (53,85%) a civil szféra képviselőinek aránya.

2.1.3.2 Elnökségi ülések (döntéshozó testület üléseinek) bemutatása (hozott határozatok száma, főbb témakörei, határozatképesség bemutatása (elnökségi üléseken való aktivitás, részvétel, kitérve az elnökségi ülésen résztvevő nem elnökségi tagokra) összetétele a települések képviselője szerint, zárt és nyílt elnökségi ülések száma, megoszlása, zárt ülések témái.

A HACS működése során az elnökségi egyben döntéshozó testület is.

2008-2014 évek során 56 ülésen 125 határozat született. Az ülések száma igazodott a pályázati kiírásokhoz. Az elnökségi ülések nyílt ülések voltak. A zárt ülések döntéshozó testületi ülések voltak. Az elnökségi üléseken a felügyelőbizottság tagjai mindig képviseltették magukat tanácskozási joggal.

Az elnökségi ülésen a tagok aktívak voltak.

2.1.3.3 Hozzászólások és azok figyelembe vételének jellemzői (pl. Éltek-e a tagok véleményezési jogukkal?)

Az elnökség tagjai éltek a véleményezési jogukkal. Aktívan részt vettek az üléseken, pozitív, előremutató és szakmailag korrekt hozzászólások érkeztek.

A HACS elnöksége megegyezik a döntéshozó testülettel.

Amennyiben a HACS elnöksége nem azonos a döntéshozó testülettel, hanem két különböző szervről van szó, úgy a fenti, jellemzést mindkét szervre vonatkozóan el kell végezni.

2.1.4 *Felügyelőbizottság bemutatása*

2.1.4.1 Felügyelőbizottság összetétele szférák szerint számszerűen és százalékos megoszlásban is, összetétele a települések képviselte szerint, ülések száma, főbb témák, részvételi aktivitás bemutatása, ülések lebonyolításának módja – nyílt, illetve zárt ülések száma, témái, zárt ülések aránya (az összes ülés számához képest).

A HACS felügyelő bizottság összetétele a megalakulástól változatlan. 2 fő (40%) a közszféra képviselte, 2 fő (40%) az üzleti szféra, és 1 fő (20%) a civil szféra képviselőinek aránya. Az elnökségi üléseken a felügyelőbizottság tagjai mindig képviseltették magukat tanácskozási jogkörrel.

2.1.5 *A HACS Helyi Bíráló Bizottságának bemutatása*

2.1.5.1 A HACS Helyi Bíráló Bizottságának összetétele, tagok száma, szférák szerinti megoszlása számszerűen és százalékos arányban, a HBB tagság változása, póttagok száma, szférák közötti megoszlása.

A HBB összetétele a hatályos jogszabályoknak IH iránymutatásoknak megfelelően került meghatározásra.

A HACS Helyi Bíráló Bizottság összetétele a megalakulástól (2011) változatlan. 3 fő (42,85%) a közszféra képviselte, 1 fő (14,29%) az üzleti szféra, és 3 fő (42,86%) a civil szféra képviselőinek aránya. (+2 fő póttag)

2.1.5.2 HBB ülések száma, határozatképesség jellemzése, első meghirdetésre határozatképes ülések száma, megoszlása az összes ülés számához képest. HBB ülések a pályázati kiírásoknak megfelelően 2011-ben és 2013-ban voltak. 2011-ben 5 db ülés, 2013-ban 14 ülés került összehívásra. 4 esetben volt szükség a határozatképességhez a jelenlévő póttag bevonására.

2.1.5.3 HBB által hozott döntések száma, jellemzése:

2011-ben 5 db ülésen 98 határozat, 2013-ban 14 ülésen 64 határozat született. A határozatok a LEADER projekt javaslatok támogathatóságával kapcsolatban születtek. A HBB tagok aktívan közreműködtek hozzászólásaikkal, véleményükkel a döntéshozatalban.

2.1.6. *A HACS által létrehozott egyéb szerv bemutatása, jellemzése (SZMSZ-ben is szabályozott egyéb szervek jellemzése, például tematikus munkacsoportok, tanácsadó testületek)*

A HACS működése során nem hozott létre egyéb szervet az egyesületen belül.

2.1.7. *Az HACS szervezeti felépítésének összefoglaló jellemzése a térségben való beágyazódottsága szempontjából*

A 2.1.1 és 2.1.5 részben foglalt adatok alapján a HACS tagság részvételi hajlandósága a HACS térségben végzett munkájában, a helyi társadalmi, gazdasági viszonyok formálásában (pl. a tagság bővülése pozitív trendre utal, a HACS társadalmi elfogadottságának jele, a kilépések az ellenkezőjét jelzik);

A Dél-Mátra térségében az egyesület, tevékenysége során döntően a civil szervezetek működésére hatott leginkább. Ezt jól mutatja, hogy a tagság bővülését döntően a civil szervezetek csatlakozása jelentette. A térség civil szervezeteinek aktivitása megnőtt, jelentős számú pályázatokat nyújtottak be és valósítottak meg. Élő együttműködések jöttek létre döntően a kulturális és épített örökség megőrzésére, valamint környezetvédelmi feladatok közös megoldására. A civil szervezetek programjaikra rendszeresen meghívták egyesületünket.

Megállapítható, hogy helyi társadalmi, közösségi folyamatok formálásában az egyesületnek jelentős szerepe volt az elmúlt tervezési időszakban.

A kilépők főként vállalkozók közül kerültek ki, és tagdíjemelést jelölték meg a kilépés indokául.

2.2 HACS munkaszervezet

2.2.1 A HACS irányítási rendszerének működése, jellemzése

2.2.1.1 A HACS munkaszervezet működése és feladatai (a delegált feladatokkal együtt), munkavállalók száma, beosztása, foglalkoztatás jellege (teljes munkaidő vagy részmunkaidős munkaviszony, megbízási jogviszony).

A Munkaszervezet az Egyesület működésével kapcsolatos feladatok ellátására – elsősorban a döntések előkészítésére és végrehajtására – létrehozott ügyviteli, adminisztratív szervezet, az Egyesület tevékenységét segítő iroda, amelynek tevékenységét a Főtitkár irányítja. Az Egyesület költségvetése határozza meg a Munkaszervezet működéshez szükséges előirányzatokat, működési és fenntartási költségeket. Az Egyesület Elnöksége választja meg és nevezi ki határozatlan időre a

Főtitkárt – aki az egyesület Munkaszervezetének vezetője, valamint hozza meg a Munkaszervezet kialakításával kapcsolatos döntéseket.

A munkaszervezet feladatai:

A VM által meghatározott konkrét feladatok (mindenkor érvényes IH által kiadott munkatervi feladatok)

- Az MVH-val kötött delegálási szerződés alapján ellátott feladatok.
- Irodafenntartás, működtetés, nyitvatartási időn belül folyamatos elérhetőséggel.
- HVS éves felülvizsgálatában való közreműködés, valamint a HVS előrehaladásának és végrehajtásának évközi és időszakos értékelése.
- A HVS-hez és annak megvalósításához kötődő tájékoztatási és információs tevékenység ellátása.
- Médiában való megjelenés.
- Saját weboldal működtetése.
- HACCS működési költségének tételes megjelenítése a honlapon.
- A HVS végrehajtásában közreműködők felkészítése, átfogó képzése.
- A támogatott intézkedésekhez kapcsolódó projekt-előkészítés, valamint a projektgazda által benyújtott támogatási és kifizetési kérelmek/pályázatok összeállításában való segítségnyújtás.
- IH által közvetlenül meghatározott egyéb feladatok ellátása.
- Kommunikációs feladatok ellátása a VKSZI umvp.eu szerkesztőinek irányításával – hírek, cikkek küldése e-mailben.
- Kommunikációs feladatok ellátása a VKSZI umvp.eu szerkesztőinek irányításával – eseményfeltöltés az umvp.eu honlapra.
- LEADER HACCS nyilatkozata a támogatási időszakban felmerült, elszámolni kívánt költségekről.
- Fórumok tartása.
- LEADER HACCS által önként vállalt egyéb feladat.
- IH külön iránymutatása alapján egyéb feladatok.

Az egyesület elsődleges (közhasznú) tevékenységével az alábbi közfeladatok teljesítését szolgálja:

- nevelés és oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés,

A fenti közfeladat teljesítését különösen Magyarország Alaptörvénye XI. cikk (2) bekezdés és Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. tv. 13.§ (1) bekezdés 6. , 15. pontjai írják elő.

- kulturális tevékenység,

A fenti közfeladat teljesítését különösen Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. tv. 13.§ (1) bekezdés 7. pontja írja elő.

- kulturális örökség megóvása,

A fenti közfeladat teljesítését különösen Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. tv. 13.§ (1) bekezdés 7. pontja és a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. tv. 5.§ (1) bekezdése írja elő.

- műemlékvédelem,

A fenti közfeladat teljesítését különösen Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. tv. 13.§ (1) bekezdés 7. pontja és a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. tv. 28. § b) pontja írja elő.

- természetvédelem, állatvédelem,

A fenti közfeladat teljesítését különösen Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. tv. 13.§ (1) bekezdés 4. pontja és 11. pontja, továbbá a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. tv. 5.§ (1) bekezdése írja elő.

- környezetvédelem,

A fenti közfeladat teljesítését különösen Magyarország Alaptörvénye XXI. cikk (1) bekezdése, Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. tv. 13.§ (1) bekezdés 5. , 11. és 19. pontjai, továbbá a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. tv. 10.§, 12.§ írják elő.

- gyermek- és ifjúságvédelem, gyermek- és ifjúsági érdekképviselés,

A fenti közfeladat teljesítését különösen Magyarország Alaptörvénye XVI. cikk (1) bekezdése, és Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. tv. 13.§ (1) bekezdés 8. és 15. pontjai írják elő.

- hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségének elősegítése,

A fenti közfeladat teljesítését különösen Magyarország Alaptörvénye XV. cikk (2) bekezdés e és Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. tv. 13.§ (1) bekezdés 10. pontja írja elő.

- a magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségekkel, valamint a határon túli magyarsággal kapcsolatos tevékenység,

A fenti közfeladat teljesítését különösen Magyarország Alaptörvénye XXIX. cikk (1) bekezdése és Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. tv. 13.§ (1) bekezdés 16. pontja írja elő.

- munkaerőpiacon hátrányos helyzetű rétegek képzésének, foglalkoztatásának elősegítése - ideértve a munkaerő-kölcsönzést is - és a kapcsolódó szolgáltatások,
- euroatlanti integráció elősegítése.

2.2.1.2 Bevont szervezet alkalmazása, jellemzése (munkavállalók száma, beosztása).

Egyesületünk feladatainak ellátásához bevont szervezetet nem alkalmaz.

2.2.1.3 Egyéb kiszervezett feladatok bemutatása, kiszervezés okai, módja

Egyesületünk feladatainak ellátása során kiszervezett feladatokkal nem rendelkezik.

2.2.1.4 Főbb szervezeti változtatások kiemelése, kiértékelése;

Az egyesület működése során szervezeti változások nem történtek.

A egyesület elnöki tisztségében és az elnökség személyi összetételében volt 2011 éven változás.

2.2.1.5 Személyi változások jellemzése, szervezeti változások jellemzése;

Személyt változások során az első 3 évben évente 1-1 fő kilépése és belépése történt az egyesületnél. A dolgozói létszámot döntően női munkavállalók alkotják. A személyi változások okai: családalapítás, családi állapot változás, távolabbi településre költözés, gyermek születése.

2.2.1.6 Adminisztrációs kapacitások bemutatása, irodák száma, felszereltsége, munkaszervezeti infrastrukturális ellátottság jellemzése;

Az egyesület egy központi irodát működtet, melynek felszereltsége az akkreditációs követelményeknek megfelelő.

2.2.1.7 Az MVH-val való adminisztrációs kapcsolat jellemzése;

Korrekt munkakapcsolat alakult ki. Minden szükséges információt és segítségek megkaptunk.

2.2.1.8 A helyi szervezetekkel való kapcsolat jellemzése, együttműködések bemutatása;

A HACS a következő térségi szereplőkkel áll rendszeres kapcsolatban:

Önkormányzatok Mátrai Szövetsége, Heves Megyei Agrárkamara, térségi katolikus karitászcsoportok, térségi TDM szervezet,

A helyi szervezetekkel való együttműködés eredményeként közös rendezvényeket, programokat valósítunk meg., mint pl. múzeumok éjszakája, vagy adatbázisokat hozunk létre, pl. turisztikai szolgáltatók, helyi termelők.

2.2.1.9 A menedzsment hozzájárulása a helyi társadalmi- gazdasági fejlődéshez;

Az munkaszervezet vezetője napi kapcsolatban van az egyesület tagságával, a pályázókkal és a térség gazdasági szereplőivel.

Az egyesület menedzsmentje által irányított és megvalósított közhasznú tevékenységek - oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés, környezettudatos programok, kulturálistevékenység, hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségének elősegítése (nyitott ajtók program), hozzájárul a térség társadalmi fejlődéséhez.

Az egyesület menedzsmentje által létrehozott Dél-Mátra Helyi termelői piac

7 településen, hozzájárul a térség gazdasági fejlődéséhez.

2.2.2 A HACS működésének pénzügyi jellemzése (excel táblában kerül megjelenítésre minden számszerűsíthető adat, amelyet az IH szerkeszt meg és a HACS-ok rendelkezésére bocsát)

2.2.2.1 Működési források bemutatása, mennyisége, központilag a HACS számára biztosított plusz működési források mennyisége;

A HACS tevékenysége során a hatályos rendeletekben meghatározott működési forrás felhasználását tervezte minden évben.

A HACS működésének megkezdésekor (2008 év) a rendelkezésre álló működési forrás összege: 209.092.000.- Ft volt.

A HACS plusz működési forrást nem vett igénybe.

2.2.2.2 A működési források felhasználásának üteme éves bontásban, a HACS által kérelmezett forrásátcsoporthozások jellemzése (igénylet oka, ideje, IH döntés)

A HACS működés során a rendelkezésre álló működési forrást 2008-ban meghatározott ütemterv szerint használta fel.

A 2013-2015 évre IH döntés alapján rendelkezésre álló források felhasználása történt. 14/2012 (III.22.) IH közleményhez kapcsolódva történ működési forrás átcsoportosítás 2014.és 2015 évekre. Évente 11991702.-Ft

2.2.2.3 A személyi és dologi kiadások megoszlása;

A személyi és dologi kiadások megoszlása az egyes években a következőképpen alakult: 2009: 77% személyi, 23% dologi

2010: 65% személyi, 35% dologi

2011: 75% személyi, 25% dologi

2012: 67% személyi, 33% dologi

2013: 71% személyi, 29% dologi

2014: 71% személyi, 29% dologi

2.2.2.4 Dologi kiadások jellemzése: eszközállomány bemutatása, nagyértékű tárgyi eszközök bemutatása, jellemzése (csere), fenntartási kötelezettségek bemutatása az egyes tárgyi eszközökkel kapcsolatban;

A dologi kiadások döntően a delegált feladatok ellátását jeleltették.

A HACS által bérelt iroda irodabútorokkal ellátott, ezért csak az irodatechnikai eszközök beszerzése történt a HACS részéről, amelyek döntően kisértékű eszközök.

Beszerzett kisértékű irodatechnikai eszközök pl: fax, iratmegsemmisítő, lapvágó, lamináló, szünetmentes tápegység, projektor, fényképezőgép, egér.

Nagy értékű tárgyi eszközök:

7 db -100.000.-Ft beszerzési ár fölötti, de 200.000.-Ft alatti- HACS által használt számítógépek. A számítógépek mindegyike 2013 év előtt került megvásárlásra. Az eszközök jelenlegi mérlegértéke 0.-Ft

2.2.2.5 A HACS alapításának pénzügyi jellemzése;

Az Egyesület induláskori vagyona 1.000.000 Ft, azaz Egymillió forint, melyet a tagok közül az érintett települések Önkormányzatai egyenlő arányban, bocsátottak az Egyesület rendelkezésére.

Az egyesület a gazdálkodása során elért eredményt nem osztja fel, azt az alapszabályban meghatározott közhasznú tevékenységére fordítja.

2.2.2.6 A HACS vagyoni helyzetének bemutatása (vagyon jellemzése, ha van);

A HACS jelenlegi vagyonát, pályázati forrásból 7 településen megvalósított helyi termelői piac építményei adják, melynek értéke

A HACS működéséhez használt irodatechnikai eszközök mérlegértéke 0, így vagyonelemként nem jelenik meg a mérlegben.

2.2.2.7 Működési forrásból nem finanszírozható kiadások jellemzése, felmerülésük ideje, a finanszírozásuk megoldásának módja;

Működési forrásból nem finanszírozható kiadások a tevékenységünk során folyamatosan felmerültek: hitelfelvételhez kapcsoló kamat és jutalékok, banki tranzakciókhoz kapcsolódó jutalék jellegű kiadások, telefonszolgáltatáshoz kapcsolódó el nem számolható költségek, kávéterület juttatásokhoz kapcsolódó adó,

2.2.2.8 Működési források utófinanszírozásából adódó nehézségek megoldása és jellemzésük (rulírozó hitelek nagysága, költségterhei, a hitelkonstrukciók jellemzése);

A HACS működése során 15.000.000.-Ft folyószámla hitellel indult, majd a bank ezt csökkentette, így 2011 évtől 10.000.000.-Ft volt a rendelkezésre álló hitelkeret.

A HACS évente új hitelkérelem benyújtásával jutott ismételt forráshoz. Természetesen minden évben a hitelbírálathoz költségek kapcsolódtak.

A HACS sok esetben a teljes hitelkeretet lehívta, mert a kifizetési kérelmek ügyintézési határideje elhúzódott.

2.2.2.9 Működési előleg igénybevételének bemutatása, felhasználásának jellemzése, felhasználás ütemezése, elszámolásának ütemezése, tapasztalatai;

A HACS 2009 évben 17709147.-Ft működési előleget kapott, amelyet 2012 év végéig vissza kellett fizetni. A működési előleg felhasználása már a folyósítás évében megtörtént, ugyanis a HACS éves működési költsége 2009 évben 23.022.582.-Ft volt, amellyel a HACS az MVH felé elszámolt.

Az előleg elszámolása, visszafizetése évente jelentős terhet rótt a HACS-ra, ami a pénzügyi likviditást nehezítette. Több önként vállalható feladat maradt így el. Kedvezőbb lett volna, ha a visszafizetés tervezési időszak végéig lehetséges.

2.2.2.10 Rendszeres megbízási szerződések felsorolása, partnerek megnevezése, a kapcsolódó kiadások bemutatása – excel táblázatban

A HACS rendszeres megbízási a delegált feladatokhoz kapcsolódik.

- Irodafenntartás, működtetés – iroda bérleti díj, nyomtató bérleti díj
- Saját weboldal működtetése – weboldal karbantartás, webhosting
- könyvelés, könyvvizsgálat

2.2.2.11 Tagdíjból befolyó bevételek bemutatása éves bontásban – excel táblázatban

Az egyesület tagságának díjfizetési aktivitása változó. Az önkormányzatok rendszeresen befizetik a tagdíjat, a civil szervezetek, a vállalkozók, és magánszemély tagok közül évente mintegy 10 tag az, aki nem fizet tagdíja.

A tagdíj nem fizetők indokai: a civil szervezet nem rendelkezik bevétellel, a vállalkozásnak kevés bevétele van.

2.2.2.12 Egyéb működéshez hozzájáruló bevételi tevékenységek jellemzése, bevétel aránya, bevételek jelentkezésének üteme (vállalkozói tevékenység bemutatása);

Az egyesület nem folytat vállalkozási tevékenységek.

Egyéb működéshez hozzájáruló bevétel a HACS működése során 2013 évben volt, amely a hitel kamatok fedezetéül és a folyamatos működéshez kapcsolódó kifizetések pénzügyi biztonságát teremtette meg.

2.2.2.13 Éves mérlegek, egyszerűsített éves beszámolók, közhasznúsági jelentések csatolása papír alapon évenként (utolsó 2014-re vonatkozó mérleg és beszámoló is)

Az egyesület éves beszámolóit közvizsgáló minden évben hitelesítette.

2.3 A HACS működésének összefoglaló pénzügyi jellemzése, esetleges javaslatok a pénzügyi helyzet javítására

A HACS működése során a rendelkezésre álló működési forráskeretet nem lépte túl.

A HACS nem igényelt az IH-tól többlet forráskeretet.

A HACS működését kereskedelmi banki hitelből finanszírozta. A rendelkezésre álló 10 millió Ft hitelkeretet a kérésünkre a bank nem emelte meg, így sok esetben a kifizetési kérelmek ügyintézésének elhúzódása miatt a teljes hitelkeretet igénybe vettük.

A működés során elsőként a delegált feladatok ellátásához kapcsolódó tevékenységek pénzügyi fedezetét biztosítottuk és a megmaradt forrásból valósítottuk meg az önként vállalt feladatokat.

A hitelből való gazdálkodás nehezítette a működést, illetve az önként vállalt feladatok ellátását, különösen a térségi szereplők (civilek, vállalkozók, magánszemélyek, önkormányzatok) aktivitásának és együttműködésének növelésére irányuló feladatok megvalósítását.

A pénzügyi, finanszírozási nehézséget a kifizetési kérelmek elhúzódása okozta. Sok esetben 6-7 hónap után jutott a HACS az elköltött működési forrásához.

Javaslat: kifizetési kérelmek ügyintézési időtartamának rövidítése, előlegek biztosítása.

2.4. MVH és HACS közötti kapcsolat

2.4.1 Delegált feladatok ellátásának jellemzése, különös tekintettel: az IIER hozzáférések száma, jogosultság jellemzése (mértéke, időszaka);

A delegált feladatok ellátása során az IIER hozzáférések száma biztosította a feladatok határidőre történő elvégzését. Az HACS munkatársai a pályázati időszak folyamán rendelkeztek megfelelő jogosultságokkal. Az új jogosultságok ügyintézése gördülékeny volt.

2.4.2 HACS-MVH együttműködés bemutatása: napi, illetve rendszeres kapcsolat jellemzése, képzetek hatékonysága, segítségnyújtás gördülékenysége;

A HACS az Észak-Magyarországi Régióban működő MVH kirendeltségeihez tartozik Eger, Miskolc. Mindkét kirendeltséggel rendszeres munkakapcsolat alakult ki.

A munkakapcsolat során az MVH részéről gördülékenység, segítőkészség volt tapasztalható. Az MVH által tartott képzések segítették munkánkat.

2.4.3 A HACS véleménye az MVH-ról, valamint az együttműködésről

Az MVH a jogszabályok figyelembevételével és betartásával végezte munkáját.

Az MVH munkatársai együttműködők és segítőkészek voltak

Dél-Mátra Közhasznú Egyesület

A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia végrehajtása

ZÁRÓJELENTÉS II.

Szakmai beszámoló a HVS megvalósításáról

2007-2013

1. Helyi Vidékfejlesztési Stratégia megvalósítása

1.1 A HVS végrehajtási időszakának részletes bemutatása

- 1.1.1** HVS megalkotása: alapadatok (terület, lakosság, alapvető természeti, társadalmi, szociális jellemzők, kiindulási helyzet jellemzése – nem megismételni kérjük a HVS-t, hanem egy összefoglaló anyagot kell írni), HVS szerkezete, elfogadása, alapvető igazodási pontok (OTK, regionális, megyei, térségi, települési fejlesztési tervek) bemutatása, illeszkedés bemutatása, egyeztetési mechanizmusok;

A Dél - Mátra alkotta térség 24 településből áll, melyek mindegyike a Gyöngyösi Járás tagtelepülése. A települések egységes, területileg összefüggő, egymással határos területen helyezkednek el, a Mátra déli lábánál. Kiválóak az ökológiai és élőhelyi adottságok, egyedi minőségű táj-specifikus termékek előállítására alkalmasak a termőhelyek. A 24 település mindegyikén a tájhoz, a vidékhez kötődő, és abból élő lakosság él.

A Helyi Akciócsoport településeinek lakosságszáma nem változott jelentősen, **jelenleg 43.593 fő él a 24 településen, az utóbbi négy évben szinte azonos a térség lakosság száma.**

A térség központjában található Gyöngyös város – mely nem része a Helyi Akciócsoportnak – a város és agglomerációja mind gazdaságilag, mind közlekedési szempontból illetve a szolgáltatási kapcsolatokat tekintve is szorosa együttműködnek.

A város, mint kistérségi központ nem okoz akkora népesség elszívást, mint az ország más területein. Köszönhető ez a környező települések környezeti adottságainak, lehetőségeinek.

A térség minden települése szoros együttműködésben, napi kapcsolatban áll egymással. Számtalan közös pályázat, és sikeres együttműködés bizonyítja ezt a hulladékgazdálkodástól egészen a környezetvédelem közös megszervezéséig.

A 24 településről egységesen elmondható, hogy a palóc népi hagyományok nagymértékű hatást gyakoroltak az itt élőkre. Ennek nyomai főként az épített örökségben, a gasztronómiában fedezhetőek fel.

A munkanélküliség nagyságrendje és összetétele az elmúlt két évben romlott a gazdasági válság hatására, településenként azonban igen jelentős eltérések tapasztalhatók. A munkanélküliek nagyobb hányada szakképesítéssel nem rendelkezik, illetve alacsony képzettségűek.

A gazdaság szerkezetét, a mikro- és kisvállalkozások helyzetét a Gyöngyös város közelsége meghatározza. Az ipari park szabad kapacitásának is köszönhetően a város a közepes és nagyvállalkozások jelentős részét magához vonzza.

Ezért a térség többi településeire jellemzően a kis- és közepes vállalkozások települnek, melyek profilja rendszerint igazodik a közelben lévő nagyvállalkozás igényeihez. Az 1 - 9 főt foglalkoztató vállalkozások száma jelentősen nem változott az évek alatt.

Gazdasági kapcsolatok, együttműködések a térségen belül és tágabb kiterjedésben változó képet mutatnak. A szolgáltatások, a könnyűipar, az elektronika területén kifejezetten jó, míg a mezőgazdasághoz, és a turisztikához kapcsolódó vállalkozások között nem megfelelő az együttműködés mértéke, melynek javítása kulcsfontosságú a térség jövője szempontjából.

A mezőgazdasági szolgáltatásból, szőlő és gyümölcsfelvásárlásból, borkereskedésből élő vállalkozások helyzete a gazdasági válságot követően drasztikusan leromlott, szőlőterületeket folyamatosan kivágják, a romlása szinte a teljes lakosság életminőségére kihat, hiszen a térség lakosainak jelentős része (60-70%) valamilyen módon érintett a mezőgazdaságból való jövedelemszerzésben. A térségben az utóbbi négy év alatt mintegy 600 ha szőlő kivágása történt.

- Hiányos térségi marketing.
- Turisztikai attrakciók, rendezvények alacsony száma.
- A helyi termékek hiánya, késztermékek alacsony aránya.
- Csökkenő szőlőterületek, nem megfelelő fajtaösszetétel.
- Kihasztnátlan minőségű zöldség –, gyümölcs – és szőlőtermesztési potenciál.
- Munkanélküliek nagyobb hányada szakképesítéssel nem rendelkezik, ill. alacsony végzettségű.
- Roma népesség képzettségi, beilleszkedési, felzárkóztatási problémái.
- Hiányosak a gazdálkodók szakmai, vállalkozói, piaci és marketing ismeretei.
- Átmenő bűnözés erősödése.

1.1.2 Általános társadalmi- gazdasági trendek a HACS területén, valamint a HVS végrehajtása során felmerült társadalmi-gazdasági változások jellemzése;

Az elmúlt időszakban a gazdasági válság hatására jelentős változások történtek a gazdasági környezetben: gazdasági élet minden szereplőjének pénzügyi helyzete kedvezőtlen irányba mozdult el, jelentősen megnőtt a munkanélküliek száma. A térségben élők jellemzően mezőgazdasági tevékenységgel egészítették ki jövedelmüket, amely jövedelemkiegészítés napjainkban fokozatosan lecsökkent, a szőlőterületek kivágása jelentős ütemben nőtt. A lakosság fizetőképessége csökkent.

Jellemző tendencia a civil mozgalom erősödése. Új, kreatív ötleteikkel formálják a helyi közösségeket, hozzájárulnak a térség hagyományainak megőrzéséhez, ennek alapján a térség épített és kulturális értékeinek megőrzését tovább kell folytatni.

Igény merült fel a térségi összefogáson, partnerségen alapuló gazdaságfejlesztési programok kidolgozására, különös tekintettel a hátrányos helyzetű lakosság foglalkoztatására.

1.1.3 HVS társadalmasítása, HVS megalkotásában résztvevők jellemzése, fejlesztési elképzelések becsatornázásának módjai, stratégia alkotás módja, eszközei, folyamata (a HVS előrehaladása folyamán is), beérkező projektötletek száma (nagyságrend), minőségük jellemzése, feldolgozásuk módja, nyilvánosság bemutatása, nyilvánosság eszközei);

A HVS felülvizsgálatában való részvétel lehetőségéről a térség lakói, vállalkozói és civil szervezetei elsőként az Egyesület honlapjáról tájékozódhattak. Minden Önkormányzat részére eljuttattuk a hirdetményt, amelyet a hirdetőtáblán kifüggesztettek. Az Egyesület valamennyi tagjának és pályázóink részére e-mailben megküldtük a HVS felülvizsgálatának menetét.

A HVS felülvizsgálatban való részvételre többféle lehetőséget biztosítottunk:

- Fórumon való személyes részvétel javaslat tétel, konzultáció.
- E-mail-en keresztül javaslat tétel, konzultáció
- Munkaszervezet irodájában személyes részvétel, javaslat tétel, konzultáció

A HVS felülvizsgálata során 2 db fórumon tájékoztattuk a térség szereplőit amelyen 52 fő vett részt. 19 db projektötlet érkezett be. A javaslattevők között 13 civil szervezet és egyéb vidéki szereplő volt.

1.1.4 SWOT elemzés alapján leszűrt következtetések, a felülvizsgálatok során megállapított főbb változások;

2011

A SWOT elemzés keretében a kistérség adottságai, ezen belül az erősségei és gyengeségei, valamint a külső tényezők (makrogazdasági trendek, országok közötti viszony, országos hatáskörű intézkedések stb.) jelenlegi és jövőbeni hatásait figyelembe véve a lehetőségek és veszélyek – kerültek felsorolásra.

A SWOT analízis eredményei szolgálnak a fejlesztési koncepció alapjául, mivel a fő célok a meglévő erősségek fokozására, valamint a meglévő gyengeségek csökkentésére kell irányuljanak. Mindezek a törekvések azonban csak akkor lehetnek sikeresek, ha a belső adottságok mellett számításba veszik a külső, jövőbeni várható hatásokat is. A SWOT analízis segít szintetizálni a helyzetelemzésből származó információtömeget, másrészt a koncepcióalkotási folyamatban segíti a helyes stratégiai fejlesztési irányok kiválasztását

A SWOT analízis elkészítése szempontjából a rögzített helyzetértékelést a kistérség stratégiai helyzetbe hozásának megalapozásaként kell számításba venni. A SWOT analízis megalapozása érdekében – a társadalmi fórumtól kapott és a SWOT analízis rendszerben kitöltött adatlapok elemzése alapján – következő összetartozó helyzetértékelési kategóriákkal számoltunk: természeti adottságok és értékek:

- épített környezet, infrastrukturális adottságok,
- termelési adottságok, környezet (mezőgazdaság, ipar, szolgáltatás),
- humán erőforrás adottságok (munkaerő, iskolai végzettség, egészségi állapot),
- életmód, életvitel, szokások, kulturális örökség,
- területi, területközi kapcsolati adottságok.

Ezen értékelési területekre vonatkozóan számba vettük a szituáció sajátosságainak belső pozitív és negatív körülményeket (erősségek-gyengeségek), valamint a hozzájuk tartozó külső hatásokat (lehetőségek-veszélyek), melyek felerősíthetik, vagy gyengíthetik a belső adottságok negatív vagy pozitív hatásait. Mindezt a következő analízis mátrixba rögzítettük:

A fejlesztési stratégiai célkitűzések kiválasztása a helyzetértékelés és SWOT analízis alapján megállapítható, hogy a kistérség alkalmas a fenntartható fejlődés követelményeihez igazodó olyan versenyképes gazdasági szerkezet megvalósítására, amely maximálisan kihasználja a térség adottságait, munkakultúráját, a gazdag kulturális örökség felhasználásával és környezeti adottságrendszerével offenzív fejlesztést érhet el a turizmus mennyiségének és minőségének növelésében is. Ezért a befektetések számára vonzó terület kockázatát, a környezetszennyezés mérséklésére vonatkozó állami magatartás megváltozása jelentheti.

2013. év:

A SWOT elemzés keretében a kistérség adottságai, ezen belül az erősségei és gyengeségei, valamint a külső tényezők (makrogazdasági trendek, országok közötti viszony, országos hatáskörű intézkedések stb.) jelenlegi és jövőbeni hatásait figyelembe véve a lehetőségek és veszélyek – kerültek felsorolásra.

A SWOT analízis eredményei szolgálnak a fejlesztési koncepció alapjául, mivel a fő célok a meglévő erősségek fokozására, valamint a meglévő gyengeségek csökkentésére kell irányuljanak. Mindezek a törekvések azonban csak akkor lehetnek sikeresek, ha a belső adottságok mellett számításba veszik a külső, jövőbeni várható hatásokat is. A SWOT analízis segít szintetizálni a helyzetelemzésből származó információtömeget, másrészt a koncepcióalkotási folyamatban segíti a helyes stratégiai fejlesztési irányok kiválasztását. A SWOT analízis elkészítése szempontjából a rögzített helyzetértékelést a kistérség stratégiai helyzetbe hozásának megalapozásaként kell számításba venni. A SWOT analízis megalapozása érdekében – a társadalmi fórumtól kapott és a SWOT analízis rendszerben kitöltött adatlapok elemzése alapján – következő összetartozó helyzetértékelési kategóriákkal számoltunk:

- természeti adottságok és értékek:
- épített környezet, infrastrukturális adottságok,
- termelési adottságok, környezet (mezőgazdaság, ipar, szolgáltatás),
- humán erőforrás adottságok (munkaerő, iskolai végzettség, egészségi állapot),
- életmód, életvitel, szokások, kulturális örökség,
- területi, területközi kapcsolati adottságok.

Ezen értékelési területekre vonatkozóan számba vettük a szituáció sajátosságainak belső pozitív és negatív körülményeket (erősségek-gyengeségek), valamint a hozzájuk tartozó külső hatásokat (lehetőségek-veszélyek), melyek felerősíthetik, vagy gyengíthetik a belső adottságok negatív vagy pozitív hatásait. Mindezt a következő analízis mátrixba rögzítettük:

1. Természeti adottságok és értékek	
Erősségek (belső)	Gyengeségek (belső)
- Kiemelt levegőtisztasági területek - Nem ivóvíz célú mesterséges víztározók a területen Ásványi nyersanyag lelőhelyek (lignit, szén, mész, építő- és díszkőipari nyersanyagok, építési kavics, homok) - Jó minőségű rétegvíz korlátozott mennyiségben (ásványvíznyerési lehetőség) - Jó, közepes termőképességű talajok - Többnyire a talajadottságokhoz igazodó területhasználat (mezőgazdaság és erdő) - Kiterjedt erdőterületek és természetes élőhely típusok sokfélesége - Változatos tájképi értékekben gazdag területek - Továbbhasznosításra alkalmas nagy mennyiségű képződő biomassza	- Ipari eredetű légszennyezés (kén) - Kis vízfolyások szélsőséges vízjárásából fakadó árvízi kockázat - Gyöngyös ipari és kommunális szennyezései - Illegális hulladéklerakó-helyek - Bányászati tevékenységgel kapcsolatos talajszennyezés - A Toka patak mentének nehézfém-szennyezettsége - Talajvízszint emelkedés, folyamatos vízminőség romlás (nitrát) - Rekultiválandó tájsebek - Talajsavanyodás
Lehetőségek (külső)	Veszélyek (külső)
- Tokapatak a Nemzeti Kármentesítési Programban prioritás - A Nemzeti Ökológiai Hálózat egyik kulcsfontosságú területe - Agrárkörnyezeti programokkal kapcsolatos lehetőségek	- Légszennyező anyag kibocsátás további fennmaradásának kockázata - Átmenő közlekedés melletti megnövekedett környezeti terhelés - Élővilágba való illegális beavatkozás

2. Épített környezet, infrastrukturális adottságok	
Erősségek (belső)	Gyengeségek (belső)
- Közműves vízellátás kiépített - Főútvonalak kiépítettsége - Energia-ellátó rendszerek közelsége - Gyöngyösön meglévő többlet szennyvíztisztító kapacitás megléte - Teljes körű villamos energia ellátottság - Igényeknek megfelelő vezetékes illetve tartályos gázhálózat - Hírközlési hálózat kiépítettsége - Keskeny nyomtávú erdei vasút - Műemlékekben való gazdagság - Folyamatban lévő szennyvíz elvezetési-tisztítási tervek	- A szennyvízelvezetés és tisztítás kiépítettsége a települések egy részében megoldatlan - A hulladékgazdálkodás nem megoldott - Rossz minőségű belső úthálózat - Kerékpárutak elégtelensége - A tanintézmények épületállománya számottevően leromlott, elhasznált berendezések, az eszközfejlesztés elmaradt - Mezőgazdasági utak rossz állapota - Helyenként nem megfelelő falukép, hagyományoktól eltérő faluszerkezet - Sok műemlék elhanyagolt, állapota miatt nem látogatható - Közterületek rendezetlensége

	- Új, jellegtelen épületek a falvakban - Fejlesztést igénylő sportlétesítmények - Felújításra váró vendéglátóhelyek - Több műemlék nem látogatható - A téli sportok infrastruktúrája hiányos - Nem biztosított az erdei utak és parkolók, pihenők magas szintű fenntartása - Tönkrement mezőgazdasági utak - A szükséges infrastruktúra fejlesztések egy részét az önkormányzatok források hiányában nem tudják megvalósítani - Északi falvak tömegközlekedéssel csak többszöri átszállással közelíthetők meg
Lehetőségek (külső)	Veszélyek (külső)
- Rádiótelefon-rendszer dinamikus növekedése - Az autópálya-fejlesztési program folytatásából adódó kapcsolati lehetőségek (M3) - Infrastruktúra fejlesztés támogatása	- Hazai és nemzetközi támogatásokra épülő beruházások finanszírozásának bizonytalansága
3. Termelési adottságok, környezet (mezőgazdaság, ipar, szolgáltatás)	
Erősségek (belső)	Gyengeségek (belső)
- A térség gazdasági aktivitása a hasonló településekhez képest jobb - A kis- és nagyvállalkozások aránya az országos átlagnál kedvezőbb - A feldolgozó ipari ágazatok dinamikus fejlődése (különös tekintettel: gép-, fém-, élelmiszer- és faipar) - Több lábon álló gazdaságszerkezet - Gyöngyös a korábbi kedvező gazdasági pozícióját a változások ellenére megőrizte - Tőkeerős vállalkozások jelenléte a területre jellemző legtöbb gazdasági ágban - Hagyományos minőségi mezőgazdasági termelés - Történelmi borvidék - Jelentős zöldség és gyümölcs kultúrák - Jó adottságok az extenzív területhasználatra alapozott állattenyésztésre - Energianyerésre felhasználható faipari és egyéb mezőgazdasági hulladékok - Kitűnő üdülési lehetőségek (kiemelt üdülőkörzet, Nemzeti Park, Tájvédelmi	- A vállalkozások területi eloszlása egyenetlen (a vállalkozások 77%-a Gyöngyösön van) - A korábbi évtizedek bányászati és ipari tevékenysége hatásaival kedvezőtlenül befolyásolta a térség páratlan értékeinek természeti adottságainak alakulását - A földtulajdon, ezen belül különösen a résztulajdonok rendezetlensége, tisztázatlan tulajdonviszonyok - Helyenként nem megfelelően illetve egyáltalán nem hasznosított mezőgazdasági területek - Rekultiválásra váró bányaterületek - A szőlőtermelés termelői háttere és a feldolgozás szervezetiileg nincs megfelelően összehangolva - Kihasztnalatlan minőségi zöldség és gyümölcstermesztési potenciál - Hiányos marketing - A szaktanácsadási hálózat kiépületlensége - A térség igényeit nem kielégítő zöldség – és gyümölcstárolás (hűtőház) - Kiépületlen a termelést, feldolgozást,

Körzet vonzereje) - Jó alapok a horgász-és vadászturizmus, bor-és falusi turizmus fejlesztésére - Számos kulturális nevezetesség - Széleskörű igényeket kielégítő változatos szálláslehetőségek - Kiterjedt nyári táborozások - Télen-nyáron kiváló sportolási lehetőségek - Turistaút hálózat - A térség idegenforgalmi fejlesztése iránti elkötelezettség	szállítást és értékesítést koordináló logisztikai hálózat - Szervezett programok elégtelensége - A turisztikai infrastruktúra nem megfelelő - A szőlő-bor termelés integrációjának hiánya
Lehetőségek (külső)	Veszélyek (külső)
- A térség növekedő kereskedelmi forgalma - A történelmi borvidék nemzetközi ismertsége - A korszerű feldolgozás, tárolás fejlesztésének támogatása - Ipari parkok létesítésének támogatása - Turizmus, mint kiegészítő jövedelem - Az idegenforgalom marketingjének külső forrásokból való támogatása - Szaktanácsadás támogatása - A mezőgazdasági integráció támogatása - Védjegy (termékvédelem és marketingfogás) - Kedvezőtlen talajadottságú területek hasznosítása (pl. erdő) - Érvényben lévő agrártámogatási rendszerek hatékonyabb hasznosítása - Szervezett termék elhelyezési lehetőség a helyi piacokon	- A központi finanszírozás csökkenése - A hitelfeltételek instabilitása - A vertikum kiépítetlensége miatt alapanyag és félkész termékek feldolgozásából adódó hasznok külső területen realizálódnak - Az agrártámogatási rendszer folyamatos változása
4. Humán erőforrás adottságok (munkaerő, iskolai végzettség, egészségi állapot)	
Erősség (belső)	Gyengeség (belső)
- A regisztrált munkanélküliek aránya az országos átlagnál kedvezőbb - Minőségi oktatási intézményhálózat a térségben - A gazdálkodók jelentős részénél a fejlesztések emberi motivációi kialakultak	- Szociális problémák: hátrányos helyzetű lakosság magas aránya - A munkaerőpiacon jól konvertálható ismeretek hiánya a lakosság egyes rétegeinél - Vállalkozási ismeretek hiánya - A munkanélküliek nagyobb hányada szakképesítéssel nem rendelkezik illetve

	alacsony végzettségű - A roma népesség beilleszkedési, felzárkóztatási problémái
Lehetőség (külső)	Veszély (külső)
- A felnőttképzés (átképzés) támogatása - Külső források bevonásával vállalkozási képzések beindítása, átképzések megszervezése	- A képzett munkaerő elszívása
5. Életmód, életviteli szokások, kulturális örökség	
Erősség (belső)	Gyengeség (belső)
- Kulturális hagyományok ápolása - Egyes településeken a hagyományörzés biztosított - Aktív egyházi élet	- Növekszik a létminimum alatt élők száma
Lehetőség (külső)	Veszély (külső)
- A külső támogatással bevezetendő környezetbarát termelési/fogyasztói normák beépülése az életmódba - A települési könyvtári hálózatba épülő új kommunikációs, információs hálózat révén szemléletformálás	- Szakképzett fiatalok elvándorlása - Külső források elmaradása esetén a fejlesztések hiányában az elszegényedés fokozódása - Átmenő bűnözés száma nő
6. Területi, területközi kapcsolati adottságok	
Erősség	Gyengeség
- Testvérvárosi kapcsolatok EU-tagországok településeivel	- A kistérségbe bevont települések nem alkotnak összefüggő, homogén területet

A fejlesztési stratégiai célkitűzések kiválasztása a helyzetértékelés és SWOT analízis alapján megállapítható, hogy a kistérség alkalmas a fenntartható fejlődés követelményeihez igazodó olyan versenyképes gazdasági szerkezet megvalósítására, amely maximálisan kihasználja a térség adottságait, munkakultúráját, a gazdag kulturális örökség felhasználásával és környezeti adottságrendszerével offenzív fejlesztést érhet el a turizmus mennyiségének és minőségének növelésében is.

Ezért a befektetések számára vonzó terület kockázatát, a környezetszennyezés mérséklésére vonatkozó állami magatartás megváltozása jelentheti.

1.1.5 HVS jövőképe, fő céljainak és a célokhoz rendelt fő indikátorok ismertetése (számszerű és szöveges indikátorok bemutatása, indikátorok mérése);

Jövőkép a felülvizsgálat után: **„Fejlődő gazdaság, élhetőbb környezet, megőrzött hagyományok”**

- Helyi **gazdaság fejlesztése** vállalkozások indításával, meglévők fejlesztésével.
- A térség **humán erőforrás**-potenciáljának folyamatos fejlesztése képzésekkel, oktatásokkal
- **Civil szervezetek** tevékenységének támogatása
- **Térségi együttműködések** erősítése
- Környezettudatos tevékenységek, **megújuló energiatermelés** szerepének hangsúlyosabbá tétele

A HVS keretében ösztönözzük és segítjük a helyi piacokra, helyi értékesítésre irányuló kezdeményezéseket, az ezeket elindító helyi együttműködések, a helyi értékesítést magába foglaló **helyi gazdaságfejlesztési projektek magvalósítását, a hátrányos helyzetű lakosság foglalkoztatásának bővítését.**

A helyi értékesítés fejlesztéséhez szükséges a helyi termelési kapacitás, a helyi igények, értékesítési lehetőségek felmérése, a termelési és értékesítési folyamatok összekapcsolása (helyi termelők, szövetkezetek, éttermek, közétkeztetés, önkormányzatok együttműködései), a termelés tervezhetősége.

Ösztönözzük a helyi termékekre, termelésre alapozva kistermelői, kisleptékű feldolgozó kapacitások létesítését, fejlesztését, összekapcsolva a családi gazdaságok erősítésével és a helyi értékesítés fejlesztésével. Támogatjuk a gazdák ilyen célú összefogását, társulásait, közös fejlesztéseiket, a helyi önkormányzatok, mikro-, kis- és középvállalkozások helyi feldolgozó tevékenységét. Cél a hozzáadott érték növelése és a bevételek helyben, arányos mértékben a gazdálkodóknál tartása.

1.1.6 Az országos, regionális és az ágazati politikák hatása a HVS végrehajtására;

A HVS végrehajtására döntően az országos politika volt hatással.

Regionális és ágazati politikai hatások nem voltak érzékelhetők.

A pályázók a döntően helyi sajátosságokat, helyi igényeket vettek figyelembe fejlesztéseik során.

1.1.7 A HVS felülvizsgálatai, azok eredményei, az esetleges változtatások bemutatása; 2009 évben:

A Dél-Mátra Elnöksége átvizsgálta az Irányító Hatóság által megállapított eljárásrend szerint a Helyi Vidékfejlesztési Stratégiát. A HVS felülvizsgálata a III-as tengely jogcímeire irányul. Mivel november 15-én újra megnyitásra került az ÚMVP III. tengely 4 jogcíme, az első támogatási időszak tapasztalatai alapján szükséges volt a HVS áttekintése. Újból lehetőség nyílt a meglévő HPME-k módosítására. Meg kellett

határoznunk a maximális projektméreteket. Ez a rendelet mellékletét képezte. Átértékeljük a pontozási szempontokat, valamint módosítási javaslatot tehetünk a rendelettel kapcsolatosan.

A Dél-Mátra területén az első támogatási időszakban a 4 jogcímre vonatkozóan a következő maximális projektméretek voltak meghatározva:

Mikrovállalkozások létrehozására és fejlesztésére 20 millió Ft, Turisztikai tevékenységek ösztönzésére 10 millió Ft, Falumegújításra és fejlesztésre 30 millió Ft, vidéki örökség megőrzésére 30 millió Ft.

Az előzetes érdeklődések alapján felmért igények azt mutaták, hogy a Falumegújítás és a Vidéki örökség jogcímeinél csökkenti szükséges a maximális projektméretet ahhoz, hogy a rendelkezésre álló forrás fedezhesse a kérelmeket. A Turisztikánál megfelelő forrás áll rendelkezésre ahhoz, hogy az eddiginél nagyobb méretű projektek megvalósulását támogassuk. A Mikro vállalkozások esetében az eredetileg meghatározott projektméret módosítása nem volt szükséges.

Az elnökség átértékelte a felmerült igényeket, valamint a lehetőségeket, ezek alapján megszületett elnökségi határozat szerint a maximális projektméretek a következőkben kerültek meghatározásra.

Mikrovállalkozások létrehozására és fejlesztésére 20 millió Ft, Turisztikai tevékenységek ösztönzésére 20 millió Ft, Falumegújításra és fejlesztésre 8 millió Ft, Vidéki örökség megőrzésére 15 millió Ft.

2011.évben:

A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálatának célja

A Dél-Mátra Helyi Akciócsoport térségében az elmúlt 3 évben a gazdasági válság hatására jelentős változások történtek a gazdasági környezetben ez indokolja egyrészt a HVS felülvizsgálatát.

A gazdasági élet minden szereplőjének pénzügyi helyzete kedvezőtlen irányba mozdult el.

Jelentősen megnőtt a munkanélküliek száma.

A térségben élők jellemzően mezőgazdasági tevékenységgel egészítették ki jövedelmüket, amely jövedelemkiegészítés napjainkban a fokozat lecsökken, a szőlőterületek kivágása jeletős ütemben nő. A térségben a lakosság fizetőképesség csökken.

A HVS felülvizsgálat során az új kihívásokra adandó válaszok, vagy a továbbra is fennálló problémákra javasolt megoldások a forrásallokáció felülvizsgálatát, átalakítását igényli. A felülvizsgálat megerősít az abban, hogy a meghatározott fejlesztési irányokat tervezzük továbbiakban is, de nagyobb hangsúlyt fektetve a gazdaság fejlesztésére.

A HVS felülvizsgálat során alkalmazott nyilvánossági intézkedések, résztvevők

A HVS felülvizsgálatában való részvétel lehetőségéről a térség lakói, vállalkozói és civil szervezetei elsőként az Egyesület honlapjáról tájékozódhattak. Minden Önkormányzat részére eljuttatuk a hirdetményt, amelyet a hirdetőtáblán kifüggesztettek. Az Egyesület valamennyi tagjának és pályázóink részére emailben megküldtük a HVS felülvizsgálatának menetét.

A HVS felülvizsgálatban való részvételre többféle lehetőséget biztosítottunk:

- Fórumon való személyes részvétel javaslat tétel, konzultáció.
- Kihelyezett ügyfélszolgálaton személyes részvétel javaslat tétel, konzultáció.
- E-mail-en keresztül javaslat tétel, konzultáció
- Munkaszervezet irodájában személyes részvétel, javaslat tétel, konzultáció

A HVS felülvizsgálata során 13 rendezvényen (fórum és kihelyezett ügyfélszolgálat) tájékoztattuk a térség szereplőit amelyen 92 fő vett részt.

133 db projektötlet érkezett be.

A javaslattevők között 53 civil szervezet és egyéb vidéki szereplő volt.

A HVS felülvizsgálat során elfogadott módosítások

Erősíteni szükséges területek:

- Helyi **gazdaság fejlesztése** vállalkozások indításával, meglévők fejlesztésével.
- A térség **humán erőforrás**-potenciáljának folyamatos fejlesztése képzésekkel, oktatásokkal
- Térségi szintű biztonsági előrejelző rendszer, szolgáltatás kialakítása.

A HVS keretében ösztönözzük és segítjük a helyi piacokra, helyi értékesítésre irányuló kezdeményezéseket, az ezeket elindító helyi együttműködéseket, a helyi értékesítést magában foglaló **helyi gazdaságfejlesztési projektek magvalósítását, a hátrányos helyzetű lakosság foglalkoztatásának bővítését.**

A helyi értékesítés fejlesztéséhez szükséges a helyi termelési kapacitás, a helyi ékesítési lehetőségek felmérése, a termelési és értékesítési folyamatok összekapcsolása (szövetkezetek, éttermek, közétkeztetés, önkormányzatok együttműködései), a termelés tervezhetősége.

Ösztönözzük a helyi termékekre, termelésre alapozva kistermelői, kisléptékű feldolgozó kapacitások létesítését, fejlesztését, összekapcsolva a családi gazdaságok erősítésével és a helyi értékesítés fejlesztésével. Támogatjuk a gazdák ilyen célú összefogását, társulásait, közös fejlesztéseiket, a helyi önkormányzatok, mikro-, kis- és középvállalkozások helyi feldolgozó tevékenységét. Cél a hozzáadott érték növelése és a bevételek helyben, arányos mértékben a gazdálkodóknál tartása.

2013 év

Mivel térségünkben jelentősen megnőtt a munkanélküliek aránya fontos fejlesztési igény a gazdaságfejlesztés, amely lehetőséget teremt a foglalkoztatás bővítésére, illetve a meglévő munkahelyek megőrzésére.

A **helyi gazdaságfejlesztés** keretében segítjük a helyi közösségeket, hogy települési és mikro térségi szinten újjászervezzék helyi gazdaságukat, kialakuljanak a minél közvetlenebb helyi termelői-fogyasztói kapcsolatok. Ennek keretében felkaroljuk a **helyi termékeket**, megteremtjük a **helyi feldolgozás és értékesítés** lehetőségeit, a helyi termékekkel és fenntartható fogyasztással kapcsolatos szemléletformálást végzünk, ösztönözzük a térségben a **megújuló energiatermelést** és térségi komplex program keretében történő működés modelljének kialakítását, ösztönözzük a **falusi**

turizmust. A hagyományos **kézműves tevékenységek** számára kedvezőbb működési körülményeket teremtünk, felmérjük és tudatosan építjük kézműves hagyományainkat, lehetőségeinket. A munkaerő piaci problémák szükségessé teszik, hogy **szociális gazdaság** keretében igyekezzünk vissza vezetni az embereket a munka világába.

A helyi gazdaságfejlesztés középpontjában a komplex térségi fejlesztési folyamatba ágyazódó, a helyi termékekre és erőforrásokra, valamint helyi értékesítésre épülő megoldások állnak. Ennek érdekében az alábbi **teendőket** fogalmazzuk meg

- A vidék gazdaságát „több lábra állítjuk”. Erőteljesen támogatjuk a vidéki jellegű nem mezőgazdasági tevékenységeket (helyi energiatermelés, élelmiszer-feldolgozás, - értékesítés, kézművesség stb.), az ezekre irányuló helyi mikro-, kis- és középvállalkozásokat, a falusi, öko- turizmus térségi fejlődését, szálláshelyeinek bővítését, a helyi népi és szakrális hagyományok ápolását.
- Újragondoljuk az erdő- és mezőgazdasági melléktermékek, a kommunális és egyéb szerves hulladékok, biomassza energetikai hasznosításának lehetőségeit, erre alapozott kistérségi szintű, helyi energiaellátó rendszerek kiépítését, megteremtve ezzel a helyi önkormányzatok, közintézmények fűtési és egyéb energia-igényének kielégítéséhez továbbá a helyi feldolgozóipar létrehozásához szükséges helyi energiaalapot.
- Ösztönözzük és támogatjuk a falvak, vidéki települések különböző tevékenységeit összefogó, ezzel a közösség és gazdasága belső erejét növelő, „Hangya” típusú szövetkezetek, társulások létrehozását és működését.

Gazdaságfejlesztési koncepció

a. A célrendszer alapján az általános célok megvalósításának módja:

A Helyi gazdaság fejlesztése vállalkozások indításával, meglévők fejlesztésével, mely a **gazdaság aktív szereplőit** direkt módon ösztönzi a fejlesztéseik jövőkép felé történő orientálódásában, különösen a helyi termékeket előállítók, a helyi turisztikai szolgáltatók, illetve közszolgáltatásokat végzők tekintetében.

A gazdaság szereplőinek tevékenységéből alapvetően kétféle típusú outputok származhatnak termékek és szolgáltatások. Stratégiánk mindkét outputra külön célt nevesít: A vidékre jellemző hagyományos és innovatív **termékek** előállításához a szükséges feltételek megteremtése, valamint az Életminőség javítása helyi és térségi **szolgáltatások** minőségi fejlesztésével.

A térség **humánerőforrás-potenciáljának** folyamatos fejlesztése képzésekkel, oktatásokkal, a roma lakosság számára felzárkóztató programok kialakításával, általános cél eredményei közvetlen hatással bírnak a gazdaságfejlesztésre. Hiszen a képzések, oktatások eredményeképpen a helyi gazdaság számára hasznosítható munkaerő keletkezik. A helyi munkaerő a munkaerőpiacon történő megjelenése mind a gazdaságra, min a lakosság életminőségére pozitív hatást gyakorol.

b. Az erőforrások felhasználási lehetőségei:

A felsorolt erőforrások közül a **több lábon álló gazdaságszerkezet**, mint a gazdasági fejlesztések többirányú megvalósulási lehetőség az egyik kiaknázandó lehetőségünk. A **térség jó megközelíthetősége** nagyban hozzájárul a megtermelt javak értékesítéséhez, a kialakított szolgáltatások térségen kívüliek részéről történő igénybevételehez.

A turisztikai szolgáltatások területén a **horgász– és vadászturizmus, bor-és falusi-, valamint az ökoturizmus és agroturizmus**, továbbá, a **kiváló sportolási lehetőségek** mind-mind a gazdasági szféra programunkba történő aktív bekapcsolódását jelenti.

A **mezőgazdasági termékek** és melléktermékek térségi szintű koordinált értékesítésével, **energetikai hasznosításával** eddig még kihasználatlan területek nyílnak meg a vállalkozói szféra, a térség gazdasági szereplői előtt.

c. A hiányosságok kezelése és oka

A **térség turisztikai infrastruktúrájának** fejlesztése, valamint egy a gazdasági szereplőkkel együtt működtetett hatékony **térségi marketing** tudatos, szervezett tevékenységének eredményeképpen **turisztikai attrakciók, rendezvények** valósulhatnak meg. Ezáltal a **helyi termékek** iránti igény, azok ismertsége és értéke is nő. Ennek hatására, mint multiplikátor hatás, ezen termékek nagyobb számú előállítására **nagyobb munkaerő szükségletet** eredményez. A munkavállalás lehetősége **képzettség megszerzésére** ösztönzi a térség lakosságát.

Szolgáltatásfejlesztés, életminőség javítás

d. A célrendszer alapján az általános célok megvalósításának módja:

A térségben megtalálható alapszolgáltatások fejlesztésének megvalósításával az Életminőség javítása helyi és térségi szolgáltatások minőségi fejlesztésével érhető el. A cél eléréséhez mind a gazdasági szféra (különös tekintettel a turisztikai szolgáltatók), mind pedig a közsféra be tud kapcsolódni, a térségi szolgáltatások fejlesztésébe, új szolgáltatások kialakításába.

Számos településre jellemző a szőlő- és bortermelés, ennek ellenére a borturizmus alacsony fejlettségi szinten van. Ez olyan kitörési lehetőség, aminek gazdaságélénkítő és életminőség javító hatása is jelentős. A szolgáltatások fejlesztéséhez a szakképzett munkaerő alapfeltétel, melyet a térség humán erőforrás-potenciáljának folyamatos fejlesztése felnőtt képzésekkel, oktatásokkal, a hátrányos helyzetű lakosság felzárkóztató programjain keresztül lehet megvalósítani. Így a szolgáltatások fejlesztésének nem lesz akadálya a képzett munkaerő hiánya.

e. Az erőforrások felhasználási lehetőségei:

A térség jó megközelíthetősége, a változatos, tájképi értékekben gazdag területek, a műemlékekben való gazdagság, kulturális, nevezetességek erőforrások lehetőséget teremtenek a turizmussal foglalkozó szolgáltatások kialakulására.

A kiváló sportolási lehetőségek, a kiépített turistaút-hálózat, a jó alapok a horgász– és vadászturizmus, bor-és falusi turizmus fejlesztésére a sport és szabadidős turisztikai szolgáltatások számtalan ágának fejlesztéséhez kedveznek.

A történelmi gyümölcsstermelés, szőlő-bor termelés fenntartása, a kulturális hagyományok ápolása, a településeken a hagyományörzés élő igénye a kulturális és hagyományörzéshez kapcsolódó szolgáltatások fejlesztését segítik elő.

A több lábon álló gazdaság szerkezet, a fejlesztésekhez szükséges háttérrel, míg a kialakult emberi motivációk a gazdálkodóknál a humán tényezőt biztosítja. Az energianyerésre felhasználható faipari és egyéb mezőgazdasági hulladékok pedig a szolgáltatások energetikai költségeit csökkenthetik.

f. A hiányosságok kezelése és oka:

A hiányos térségi marketing pótlása, jól pozícionált kialakítása, és egységes használata elvezet a tájtermékek kialakulásához. Illetve a térség, mint önálló turisztikai desztinációként kerül a potenciális célközönség tudatába. A különböző térségi szolgáltatások folyamatos javulása a turisztikai infrastruktúra fejlesztését is előidéz, ami a turisztikai attrakciók, rendezvények számszerű és minőségi fejlesztését generálja. Az új szolgáltatások és meglévők fejlesztése, valamint a képzések és oktatások a munkanélküliek csökkenését, a szakképesítéssel nem rendelkezők arányát javítja. Ennek részeként a roma népesség beilleszkedési, felzárkóztatási problémái is mérséklődnek.

Biztonságos élettér kialakítása, biztosítása.

A növekvő átmenő bűnözés miatt a lakosság és a vállalkozások részéről igényként jelentkezik a biztonságos élettérének kialakítása, ennek megvalósítása térségi szintű biztonsági előrejelző rendszer, szolgáltatás kialakításával történhet.

1.1.8 HVS tervek az EMVA III. tengelyére vonatkozóan

Mi érvényesült jobban: a területi szemléletű vagy a települési szintű tervezés?

Mindkét elv azonosan érvényesült.

Projektötlet alapú és pontszerű fejlesztések a jellemzőek, amelyek nem alkotnak koherens egységet, vagy nagyobb, egységes rajzolatú projektvonulatok is felrajzolhatók?);

Döntően pontszerű fejlesztések voltak a jellemzők.

1.1.9 HVS tervek az EMVA IV. tengelyre (LEADER) vonatkozóan (Ld. előző pont)

A LEADER jogcímekre vonatkozóan is elmondható, hogy mind a területi, mind a települési szintű tervezés érvényesült: születtek pontszerű, de együttműködésen alapuló, több település és szféra összefogásával megvalósuló projektek is.

1.1.10 Innováció megjelenése a HVS-ben (új, innovatív munkaszervezési módszerek, technológiai újítások a térségben, stb., megjelenése a tervezésben és a tervezett projektek során)

A tervezés során és a HVS-ben megjelent, hogy a **pályázó a projekt** megvalósítása során figyelembe veszi a természeti erőforrások gazdaságos felhasználásának szempontjait, az energia- és vízfelhasználás csökkentése érdekében új, energiatakarékos és környezetbarát eszközök, gépek beszerzésére törekszik

1.1.11 Munkahelyteremtés a HVS-ben (Számadatok, statisztikák a HACS illetékességi területén, továbbá Pl. Hogyan ösztönözték a munkahelyteremtést? Hogyan tervezték a kötelező 45%-os gazdaságfejlesztési intézkedésekre allokálható forrással kapcsolatban a munkahelyteremtés elősegítését?)

A munkahelyteremtésre való ösztönzés döntően a pontozásban jelent meg, foglalkoztatás megtartása, illetve bővítése esetén.

1.2 HVS megvalósulása a projekteken keresztül

1.2.1 HVS forrásallokációja, változásai, változások okai (EXCEL: forrásallokáció tengelyekre, továbbá intézkedésekre lebontva, pályázatok intézkedésenkénti megoszlása számszerűen, valamint pályázati időszakokra lebontva);

A HVS megvalósítása során, forrásallokáció alapján az összes forrásunk 30% LEADER fejlesztések, 25% falumegújítás, 19% turisztikai fejlesztések, 14% mikro vállalkozásfejlesztések, míg 12% vidéki örökség megőrzésére fordítódott.

Az legtöbb forrás az egyes jogcímek első köreiből kerültek allokálásra, bár ebben a körben volt a legtöbb elutasítás és visszavonás is.

Összesen 334 db pályázat érkezett a HVS megvalósításra, amelyből 281 db volt nyertes pályázat. A legtöbb nyertes pályázat (182 db) a LEADER program megvalósításához kapcsolódott, bár itt sok kisösszegű fejlesztések voltak.

Forrásátcsoportosítás a vállalkozásfejlesztés jogcímből volt, amely turizmusra és falufejlesztésre került átvételre.

1.2.2 Fejlesztések bemutatása: EMVA III. és IV. tengelyének megvalósítása a térségben – általános jellemzés az alábbi szempontok alapján

1.2.2.1 EMVA III. tengely

- intézkedésekre alapuló forrásallokáció és változásai (Hátrányok-előnyök jellemzése, IH-i utasítások végrehajthatóságának jellemzése hatása a HVS HACS tervezés alapú megvalósítására, gazdaságfejlesztési 45% betarthatóságának előnyei-hátrányai, nehézségei; Akadályozta vagy segítette a HACS munkáját az egyes intézkedésekre allokálható források korlátozott módosítási lehetősége? Élt-e a HACS az intézkedések közötti forrásátcsoportosítás lehetőségével? Mikor, hányszor, miért?

- Intézkedésekre alapuló forrásallokáció és változásai - hátrányok-előnyök jellemzése:

Az intézkedésekre alapuló forrásallokáció véleményünk szerint előnyös volt, mert biztosította a HVS megvalósulását, a fejlesztési irányok érvényesülését.

- IH-i utasítások végrehajthatóságának jellemzése hatása a HVS HACS tervezés alapú megvalósítására:

Az IH utasítások konkrétak voltak, amelyek segítették a végrehajtást, azonban sok esetben rövid határidő volt a végrehajtásra, illetve egy-egy probléma megoldására késleltetve reagált. A 2014 évben azonban már a „reakció idő” rövidült.

Gazdaságfejlesztési 45% betarthatóságának előnyei-hátrányai, nehézségei;

- A HVS gazdaságfejlesztési célkitűzései elmaradtak a kitűzött céloktól. Okai, hogy az első körös meghirdetésekor sok elutasítás történt, mert a pályázók vagy nem feleltek meg a kritériumoknak, vagy a pályázat benyújtása nem volt megfelelő.

A további körökben a pályázói aktivitás alacsony volt, illetve a nyertes pályázók a gazdasági válság hatására nem tudták a saját erőt biztosítani.

- Akadályozta vagy segítette a HACS munkáját az egyes intézkedésekre allokálható források korlátozott módosítási lehetősége?

A HACS munkájára az allokálható források módosítási lehetőségei nem gyakoroltak különösebben hatást.

- Élt-e a HACS az intézkedések közötti forrásátcsoportosítás lehetőségével? Mikor, hányszor, miért?

Forrásátcsoportosítás a vállalkozásfejlesztés jogcímből volt, amely turizmusra és falufejlesztésre került átvételre.

- HACS szerepe a projektek kiválasztásában (A HACS hogyan „használta” bírálati jogosultságait (pontozásban a mozgásterét) az értékelésben);

A HACS a HVS irányelveinek és az IH iránymutatásának megfelelően járt el a projektek kiválasztásában.

- a fejlesztések földrajzi megoszlása (HVS-nek megfelelő, vagy nem irányítható? HACS befolyása az intézkedések megvalósulására;)

A fejlesztések földrajzi megoszlása a HVS felépítését követte, kivételt képezett a Felső-Mátra térsége, ahol nagyobb arányú turisztikai fejlesztések valósultak meg.

- kedvezményezettek típusai (Az adott HACS illetékességi területén az egyes III. tengelyes intézkedéseknél a lehetséges kedvezményezett körből kik voltak a leginkább nyertesei az intézkedéseknek, tudta-e befolyásolni valamilyen módon a HACS az egyes kedvezményezettek szereplését a források elnyerésében? Kik voltak aktívak, mely célcsoportok esetében működtek a HACS ösztönzései?)

A falumegújítás jogcímeznél kedvező tendenciának bizonyult, hogy az önkormányzatok és egyházak mellett megjelentek a civil szervezetek is. Vidéki örökség esetében döntő többségben voltak az egyházi pályázatok. Turisztika esetében a vállalkozások mellett számos

magánszemély is nyújtott be támogatási kérelmet. Ezek a HACs irányelveinek, motivációinak megfelelő folyamatok.

- megvalósult projektek fenntartási időszakára vonatkozó adatok (pl. kedvezményezettek által a fenntartási időszakra tett kötelező és többletpontokat jelentő vállalások jellemzése, mennyire van kapacitása, lehetősége a HACs-nak a nyertes ügyfelek projektjeinek utókövetésére, mennyire van kapcsolata az ügyfeleknek a HACs-al a projekt elnyerése után a megvalósítás során, továbbá a fenntartási időszakban – általános, szintetizáló áttekintés szükséges);

A kedvezményezettek nagyobb része élt a többletpontokat jelentő vállalásokkal, s teljesítette is azokat. A HACs adatbázist készítette a megvalósult projektekről, melyek egy része interjúk formájában, fotókkal illusztrálva a honlapunkon is megtalálható. A HACs aktív kapcsolatot tart fenn az ügyfelekkel a megvalósítás és a fenntartás szakaszában is, kérdéseikkel, kéréseikkel fordulhatnak kollégáinkhoz, mindig megoldást találunk a felmerült problémákra.

- Támogatási kérelem (a továbbiakban: TK) benyújtási folyamat és a TK-k minősége (A pályázatkezelés folyamata és feldolgozási üteme, nehézségei, pályázati előkészítésben való részvétel és ennek lecsapódása a támogatási kérelmek minőségében, Volt-e különbség az egyes TK benyújtási körök között az igénylési folyamat nehézségét illetően, volt-e fejlődés az ügyfélbarát szabályozási rendszer kialakításának folyamatában? Az egyes TK benyújtási körök előrehaladása jelentett-e adminisztratív, szabályozási szempontból kedvezőbb környezetet az ügyfelek és a HACs-ok számára? Hiánypótlások hiánya/megléte; stb.)

A pályázati előkészítésben a HACs aktívan részt vett, tájékoztató fórumok, kiscsoportos megbeszélések, egyéni konzultációk előzték meg a benyújtást, melyek nagyban elősegítették a pályázatok minőségi megjelenését. A TK benyújtási körök igénylési folyamata egyre könnyebb, ügyfél-barátabb lett, melyet az elektronikus benyújtás tovább egyszerűsített. Az ügyfelek visszajelzései alapján is elmondható, hogy a pályáztatás egésze gördülékenyebb, egyszerűbb lett. Egyes körök esetében sok pályázat elutasítását az eredményezte, hogy nem volt lehetőség hiánypótlásra, s ezt sok ügyfél figyelmen kívül hagyta a benyújtás során. A pályázatkezelés szervezetten, az MVH szakmai felügyelete alatt és segítségével zajlott. A feldolgozás ütemével az előírt határidőket mindig tudtuk tartani.

- projektek megvalósítása (eredmények összefoglalása, kvalitatív és kvantitatív leírás a vonatkozó monitoring adatok és indikátorok alapján, esetleges megghiúsulások okai);

- elért eredmények, output-indikátorok bemutatása intézkedésenként;

	Összes igényelt támogatás (db)		Támogatások jogcímenkénti megoszlása	Összes igényelt támogatás	Nyertes pályázatok		Elutasított pályázatok		Elnyert összes támogatás	Elutasított összes támogatás
					Db	Elnyert támogatás	Db	Igényelt támogatás		
Falumegújítás	13%	43	25%	620 424 806 Ft	38	517 190 515 Ft	5	103 234 291 Ft	83,4%	16,6%
Vidéki örökség	6%	19	12%	295 253 161 Ft	15	222 034 028 Ft	4	73 219 133 Ft	75,2%	24,8%
Mikro	10%	34	14%	334 443 706 Ft	20	169 680 822 Ft	14	164 762 884 Ft	50,7%	49,3%
Turisztika	13%	44	19%	479 120 314 Ft	26	288 097 492 Ft	18	191 022 822 Ft	60,1%	39,9%
LEADER	58%	194	30%	729 545 492 Ft	182	683 395 393 Ft	12	46 150 099 Ft	93,7%	6,3%
Összesen	100%	334	100%	2 458 787 479	281	1 880 398 250	53	578 389 229	-	-

A III. tengely beérkezett 134 db támogatási kérelemből 99 db kérelem került támogatásra.

A nyertes pályázatok közül a legtöbb kérelem a falumegújítás és fejlesztés és mikro-vállalkozások fejlesztése jogcímre vonatkozott.

A benyújtott támogatási kérelmek közül a Falumegújítás-és fejlesztés TK1 támogatási igénye volt a legnagyobb. Összességében elmondható, hogy a TK1 körös támogatási kérelmek kapcsán voltak a pályázók a legaktívabbak, s az ezt követő körökben fokozatosan csökkent az igényelt támogatások összege.

- helyszíni ellenőrzések tapasztalatai (előzetes helyszíni szemle, rendezvények; együttműködés jellemzése a kedvezményezettekkel és az MVH-val);

A kedvezményezettek az ellenőrzés során együttműködők voltak, készségesen álltak rendelkezésünkre.

- egyéb általános megállapítások (A Ket. alapú kérelemkezelés tapasztalatai, továbbá a fenti szempontokon túlmenő megjegyzések, javaslatok, tapasztalatok;)

Sok esetben a Ket. nem volt értelmezhető az adott projektre (pl. rendezvény)

- Hogyan valósult meg a HVS-ben tervezettekhez képest az EMVA III. tengely végrehajtása?

Az EMVA III. tengely a HVS-ben tervezettek alapján valósult meg a végrehajtás során.

1.2.2.2 EMVA IV. tengely LEADER

- LEADER-terv helye, felépítése a HVS-ben (LEADER fejezet kidolgozásának, felülvizsgálatának legfontosabb jellemzői, okai, beleértve az IH által kötelező felülvizsgálatok jellemzését)

A felülvizsgálatának legfontosabb jellemzői, okai:

A Dél-Mátra Helyi Akciócsoport térségében az a gazdasági válság hatására jelentős változások történtek a gazdasági környezetben ez indokolta a HVS felülvizsgálatát.

A gazdasági élet minden szereplőjének pénzügyi helyzete kedvezőtlen irányba mozdult el.

- LEADER projektek előzetes tervezése a HACS illetékességi területén – milyen jellegű projekteket preferált a HACS, Hogyan képzelte a LEADER tengely megvalósítását a HACS?

Döntően közösségi célú fejlesztések kerültek előtérbe, civil szervezetek működésének fejlesztése, valamint vállalkozások fejlesztése együttműködés keretében.

Kiemelten vettük figyelembe, hogy a vállalkozásfejlesztések helyi sajátosságokra irányuljanak, komplex több szektort érintő fejlesztések jöjjenek létre.

A tervezés során az alulról jövő kezdeményezéseket vettük figyelembe, projektötletek gyűjtése során.

- LEADER pályázati körök jellemzése, értékelése – LEADER I. 122/2009. (IX. 22.) FVM rendelet, LEADER II. 76/2011. (VII. 29.) VM rendelet, LEADER III. (35/2013. (V. 22.) VM rendelet alapján meghirdetett körök) (Adminisztratív, szervezési, kapacitási szempontból jellemzés, értékelés, IH-MVH-HACS kapcsolat jellemzése a pályázat benyújtási folyamat szervezése szempontjából;

- LEADER felülvizsgálatok jellemzése: HACS-ok részvétele a pályázati rendszer átdolgozásában, elért eredmények jellemzése, adott HACS részvétele az átdolgozási folyamatban; HACS javaslatok megvalósulása, átdolgozások vívmányai;

LEADER felülvizsgálatok során sorosan együttműködtünk az IH-val.

Figyelembe vettük az IH iránymutatásait.

- a LEADER pályázati rendszer felépítésének értékelése, a pályázati rendszer változásainak értékelése;

- HACS szerepe a projektek kiválasztásában, a célterületek kidolgozásában (Pl. A HACS hogyan „hasznalta” bírálati jogosultságait (pl. pontozásban a mozgásterét) az értékelésben, a projekt kiválasztásban, mennyire volt célratoró a célterületek kidolgozása: általános, sok

projektet befogadó célterületek voltak jellemzőek, vagy specifikus, egyedi projektek befogadására alkalmas célterületek születtek);

A HACS a HVS irányelveinek és az IH iránymutatásának megfelelően járt el a projektek kiválasztásában. Jellemzően a célterületek úgy lettek kialakítva, hogy a fő irányvonalon belül többféle célt is meg tudjanak a pályázók valósítani, megfelelő mozgásteret biztosítva a kreatív megoldások kialakításához, a HVS céljaival összehangolva.

- Hogyan zajlott a LEADER projektek kiválasztása: milyen mélységben indokolta az elutasítást és a támogatást a HACS? Az elutasítást követően visszatértek-e az elutasított ügyfelek?

- intézkedésekre alapuló forrásallokáció és változásai (Hátrányok-előnyök jellemzése, IH-i utasítások végrehajthatóságának jellemzése hatása a HVS HACS tervezés alapú megvalósítására, gazdaságfejlesztési 45% betarthatóságának előnyei-hátrányai, nehézségei; Akadályozta vagy segítette a HACS munkáját az egyes célterületekre allokálható források korlátozott módosítási lehetősége? Élt-e a HACS a célterületek közötti forrásátcsoportosítás lehetőségével? Mikor, hányszor, miért?

- a fejlesztések földrajzi megoszlása (HVS-nek megfelelő, vagy nem irányítható? HACS befolyása az intézkedések megvalósulására;)

A fejlesztések földrajzi megoszlása a HVS felépítését követte, kivételt képezett a Felső-Mátra térsége, ahol nagyobb arányú turisztikai fejlesztések valósultak meg.

- kedvezményezettek típusai (Az adott HACS illetékességi területén az egyes lehetséges kedvezményezetti körből kik voltak a leginkább nyertesei a célterületeknek, tudta-e befolyásolni valamilyen módon a HACS az egyes kedvezményezettek szereplését a források elnyerésében? Kik voltak aktívak, mely célcsoportok esetében működtek a HACS ösztönzései?)

A LEADER jogcímek esetében elmondható, hogy minden szféra képviselte magát a kedvezményezettek között. Kiemelt a civil szervezetek aktivitása, akik a közösségi célú fejlesztések, rendezvények, szolgáltatásfejlesztés intézkedésekben egyaránt részt vettek, az önkormányzatok és az egyházak mellett. Gazdaságfejlesztés terén a vállalkozások mellett megjelentek a magánszemélyek. Ezek a HACS irányelveinek is megfelelő folyamatok.

- megvalósult projektek fenntartási időszakára vonatkozó adatok (pl. kedvezményezettek által a fenntartási időszakra tett kötelező és többletpontokat jelentő vállalások jellemzése, mennyire van kapacitása, lehetősége a HACS-nak a nyertes ügyfelek projektjeinek utókövetésére, mennyire van kapcsolata az ügyfeleknek a HACS-al a projekt elnyerése után a megvalósítás során, továbbá a fenntartási időszakban – általános, szintetizáló áttekintés szükséges);

A kedvezményezettek nagyobb része élt a többletpontokat jelentő vállalásokkal, s teljesítette is azokat. A HACS adatbázist készített a megvalósult projektekről, melyek egy része interjú formában, fotókkal illusztrálva a honlapunkon is megtalálható. A HACS aktív kapcsolatot tart

fenntartás szakaszában is, kérdéseikkel, kéréseikkel fordulhatnak kollégáinkhoz, mindig megoldást találunk a felmerült problémákra.

- A pályázat benyújtási folyamat és a pályázatok minősége (A pályázatkezelés folyamata és feldolgozási üteme, nehézségei, pályázati előkészítésben való részvétel és ennek lecsapódása a támogatási kérelmek minőségében, Volt-e különbség az egyes pályázat benyújtási körök között az igénylési folyamat nehézségét illetően, volt-e fejlődés az ügyfélbarát szabályozási rendszer kialakításának folyamatában? Az egyes TK benyújtási körök előrehaladása jelentett-e adminisztratív, szabályozási szempontból kedvezőbb környezetet az ügyfelek és a HACS-ok számára? Hiánypótlás hiánya/megléte jelentősége; stb.)

A pályázati előkészítésben a HACS aktívan részt vett, tájékoztató fórumok, kiscsoportos megbeszélések, egyéni konzultációk előzték meg a benyújtást, melyek nagyban elősegítették a pályázatok minőségi megjelenését. A TK benyújtási körök igénylési folyamata egyre könnyebb, ügyfél-barátabb lett, melyet az elektronikus benyújtás tovább egyszerűsített. Az ügyfelek visszajelzései alapján is elmondható, hogy a pályáztatás egésze gördülékenyebb, egyszerűbb lett. Egyes körök esetében sok pályázat elutasítását az eredményezte, hogy nem volt lehetőség hiánypótlásra, s ezt sok ügyfél figyelmen kívül hagyta a benyújtás során. A pályázatkezelés során a benyújtott pályázatok mennyisége jelentett kihívást (a LEADER TK2: több, mint 80 benyújtott kérelem esetében), de a munkaszervezet sikeresen teljesítette a feladatot. A pályázatkezelés szervezeten, az MVH szakmai felügyelete alatt és segítségével zajlott. A feldolgozás ütemével az előírt határidőket mindig tudtuk tartani.

- projektek megvalósítása (eredmények összefoglalása, kvalitatív és kvantitatív leírás a vonatkozó monitoring adatok és indikátorok alapján, esetleges megghiúsulások okai);

- elért eredmények, output-indikátorok bemutatása;

	Összes igényelt támogatás (db)		Támogatások jogcímenkénti megoszlása	Összes igényelt támogatás	Nyertes pályázatok		Elutasított pályázatok		Elnyert összes támogatás	Elutasított összes támogatás
					Db	Elnyert támogatás	Db	Igényelt támogatás		
Falumegújítás	13%	43	25%	620 424 806 Ft	38	517 190 515 Ft	5	103 234 291 Ft	83,4%	16,6%
Vidéki örökség	6%	19	12%	295 253 161 Ft	15	222 034 028 Ft	4	73 219 133 Ft	75,2%	24,8%
Mikro	10%	34	14%	334 443 706 Ft	20	169 680 822 Ft	14	164 762 884 Ft	50,7%	49,3%
Turisztika	13%	44	19%	479 120 314 Ft	26	288 097 492 Ft	18	191 022 822 Ft	60,1%	39,9%
LEADER	58%	194	30%	729 545 492 Ft	182	683 395 393 Ft	12	46 150 099 Ft	93,7%	6,3%
Összesen	100%	334	100%	2 458 787 479	281	1 880 398 250	53	578 389 229	-	-

- helyszíni ellenőrzések tapasztalatai (előzetes helyszíni szemle, rendezvények; együttműködés jellemzése a kedvezményezettekkel és az MVH-val);

A kedvezményezettek az ellenőrzés során együttműködők voltak, készségesen álltak rendelkezésünkre.

- egyéb általános megállapítások (a fenti szempontokon túlmenő megjegyzések, javaslatok, tapasztalatok;)

- Hogyan valósult meg a HVS-ben tervezettekhez képest az EMVA IV. tengely végrehajtása?

Az EMVA IV. tengely a HVS-ben tervezettek alapján valósult meg a végrehajtás során.

2. Fejlesztések bemutatása (a HACS területén megvalósuló, a HVS céljait érintő projektek (EMVA III. és IV. tengely fejlesztéseinek összegzése)

2.1 A fejlesztések és azok hatásai:

2.1.1 EMVA III. tengely –összefoglaló a III. tengely megvalósulásáról (a kitöltött excel alapján) a számadatok szöveges értékelése (kedvezményezettek megoszlása a térségben, települési fejlesztések száma, volt-e olyan település, amely nem részesült forrásban? Miért? Volt-e olyan település, amely „elvitte” a források nagy részét? Miért? Tervez-e a HACS ezekkel a trendekkel kapcsolatban a következő időszakban változtatásokat a HFS-ben? A táblázatok szövegszerű elemzését várjuk!

Falufejlesztés tekintetében Gyöngyöspata, Gyöngyöshalász és Markaz településeken a legjelentősebb mértékű a kötelezettségvállalás összege (40 millió Ft felett). Egyetlen település, Detk település nem nyújtott be támogatási kérelmet. A falufejlesztés kedvezményezettjei nagy többségben a települési önkormányzatok voltak, kis arányban civilek és még kisebb arányban az egyház.

Vidéki örökségmegőrzés esetében Karácsond településre érkezett a legtöbb forrás, viszont 12 településen be sem nyújtottak támogatási kérelmet. Döntő többségben az egyházak pályáztak erre a jogcímre.

Turisztikai tevékenységek ösztönzése jogcímre legtöbb kérelem Mátraszentimre település kapcsán érkezett be (9 db), de végül 4 db nyert el támogatást. Még így is itt a legmagasabb a kötelezettségvállalás összege, 57 millió Ft felett. Utána Abasár 50 millióval, majd Gyöngyöspata 45 millióval a 3. 9 településről nem is érkezett támogatási kérelem, 3 település esetében pedig a benyújtott 1-1kérelemből nem sikerült a támogatást elnyerni. A pályázatok kedvezményezettjei döntő többségben az üzleti szférából kerültek ki.

Mikrovállalkozások fejlesztése jogcímre Mátraszentimre esetében a legnagyobb a megítélt támogatás mértéke (több, mint 42 millió Ft), viszont mindössze 1 db támogatott pályázatból. Második helyen Vámosgyörk áll, 2 pályázattal 35 millió Ft

feletti összeghez jutottak. 9 településről nem is érkezett támogatási kérelem, 1 település esetében pedig a benyújtott 1 kérelemből nem sikerült a támogatást elnyerni. A pályázatok kedvezményezettjei nagyrészt mikrovállalkozások voltak.

2.1.2 EMVA IV. tengely (Összefoglaló a IV. tengely megvalósulásáról (a kitöltött excel alapján) Pl.: a számadatok szöveges értékelése (kedvezményezettek megoszlása a térségben, települési fejlesztések száma, volt-e olyan település, amely nem részesült forrásban? Miért? Volt-e olyan település, amely „elvitte” a források nagy részét? Miért? Tervez-e a HACS ezekkel a trendekkel kapcsolatban a következő időszakban változtatásokat a HFS-ben?) A táblázat szövegszerű elemzését várjuk!

A Leader intézkedések esetén a kedvezményezettek darabszáma és az elnyert támogatás összege alapján is Abasár település áll az első helyen (20 db pályázat, 72 millió Ft feletti összegben). Utána Markaz következik, 68 millió Ft elnyert támogatással, majd Gyöngyösoroszi 60 millió Ft támogatással. Az utóbbi két településen 13-13 db támogatott pályázat született. Legkevesebb Leader forrás Nagyfüged és Ludas településekre érkezett, Nagyfüged 1 támogatott pályázattal és 2 millió Ft feletti támogatási összeggel az utolsó a listán. Leader fejlesztések esetén minden település részesült forrásból.

A fejlesztések javarészt közösségi célúak, az életminőség javítását célzó intézkedések.

2.2 Térségi jó gyakorlatok, mintaprojektek bemutatása;

Jó gyakorlatok a Dél-Mátra Közhasznú Egyesület, mint LEADER HACS területéről:

Gazdaságfejlesztés:

Ásványok háza Gyöngyösorosziiban - új funkció a használaton kívüli üzemcsarnokban-

Gyöngyösoroszi térségében már a XVIII. századtól folyt változó intenzitással ércbányászati tevékenység. A nemes fémek bányászata 1949-től ipari méretűvé nőtt, megélhetést biztosítva a környező falvakban élők számára is.

A társadalmi és gazdasági változások hatására 1986-ban a bányászati tevékenység megszűnt a településen, otthagya az ipari gyártelep üzemcsarnokait.

A Biocentrum Környezetvédelmi és Vízgazdálkodási Kft 2001-ben vásárolta meg a Gyöngyösoroszi ércbánya elhanyagolt ingatlanait azzal a céllal, hogy környezetvédelmi beruházásokat és kutatásokat hajtson végre. A Kft munkatársai jelentős mennyiségű ásványt gyűjtöttek össze kutatómunkájuk során, amelyek bemutatására és kiállítására az *Ásványok háza lehetőséget biztosít.*

A fejlesztés összértéke mintegy 23.000.000.-Ft, amelyhez a cég 65%-os támogatási intenzitással 14 942 677 Ft támogatást nyert el.

A projekt jelentős turisztika vonzerőt biztosít a térségnek, ugyanis Észak-Magyarország nem rendelkezik olyan kiállító és bemutató hellyel ahol a Mátra és a régió ásványi kincsei, nemesfém ércei, a közel 13 000 darabos ásványgyűjtemény megtekinthető lenne.

A projekt építési szakasza 2013 évben befejeződött, a kiállítás megnyitása várhatóan 2014 év közepén történik. A működtetés során foglalkoztatás bővítés is történik.

Minőségi famegmunkálás az Adácsi foglalkoztató műhelyben

A Benter-07 Fűrészárú Gyártó és Kereskedelmi Kft Adács községben bemutató üzem létrehozására nyert támogatást, HVS LEADER fejezetének végrehajtásához.

A Benter -07 Kft. már régóta foglalkozik faipari termékek feldolgozásával, előállításával. Jelenlegi telephelyüket 2007-ben vásárolták meg Adács községben. A fejlesztés során olyan bemutató üzem létrehozása valósult meg, amely a termelő tevékenysége mellett bemutatja a bútort- és épületasztalos szakmát a térségben élő iskoláskorú gyerekek részére elősegítve ezzel a pályaválasztást.

A projekt során a meglévő műhelycsarnok külső és belső felújítása (benne oktató terem kialakítása), valamint a tevékenységhez szükséges eszközbeszerzések valósultak meg.

A fejlesztés összértéke mintegy 13.000.000.-Ft, amelyhez a cég 65%-os támogatási intenzitással 8.565.160.- Ft támogatást nyert el.

A projekt építési szakasza és eszközbeszerzései 2013 évben befejeződtek, az bemutató üzem megkezdte működését. A működtetés során foglalkoztatás bővítés is történik.

Szolgáltatásfejlesztés:

Helyi termelői piac létrehozása és működtetése a Mátralján

A Dél-Mátra Közhasznú Egyesület „Helyi termelői piac létrehozása és működtetése a Mátralján” címmel pályázatot nyert HVS LEADER fejezetének végrehajtásához.

Az Egyesület több sikeres helyi termékek bemutatását szolgáló rendezvényt bonyolított le az elmúlt években, így megismerhette a térségi piac igényeit. Az érintett települések önkormányzataival és helyi termék előállítóival állandó kapcsolatban állt az egyesület, de nem csak tőlük érkezett az igény, hanem a lakosság részéről is a helyi termelői piac kialakítására és működtetésére.

A falusi udvarok zömében már nem tartanak baromfit, nem termesztnek konyhakerti növényeket. A falun élő emberek nagyobb részének életvitele megegyezik a városi emberével, nincs idő állattartásra, növénytermesztésre.

Ezzel szemben vannak olyanok, akik a hagyományos gazdálkodásban látják a jövőt és nem csak saját szükségletükre elegendő mennyiséget termelnek. Ezen termékek értékesítésének helyszíne lesz a piac, ahol esztétikus, falusi, a palóc épületekre jellemző építészeti stílusú elárúsító helyek kerülnek kialakításra.

A projekt 7 település - Abasár, Domoszló, Gyöngyösoroszi, Gyöngyöstarján, Karácsond, Szücsi, Visznek- önkormányzatainak együttműködés során jött létre.

A fejlesztés összértéke 19 983 822.-Ft, amelyhez 100%-os támogatási intenzitással 19 983 822.-Ft, támogatást nyert el az egyesület.

A projekt építési szakasza jelenleg is tart várható befejezés 2014.augusztus.

A projekt során a Dél-Mátra térségében 7 településen helyi termelői piacok alakulnak ki, ahol az elárúsító pavilonok egységes, vidéki hangulatot tükröznek, illeszkednek a faluképbe. Mind a hét településen a fejlesztés helyszíne a faluközpontban található. A projekt lehetőséget teremt a térségi szereplők (östermelők, egyéni vállalkozók) számára, hogy termékeiket helyben tudják értékesíteni, hogy szolgáltatásaikkal és termékeikkel elősegítsék a vidék fejlődését, ezen kívül térségen belüli együttműködések, partnerségek, térségi kapcsolatok minél nagyobb számban alakuljanak ki.

A helyi termelői piacokon egységes hirdetőtáblák kerülnek kihelyezésre. A Dél-Mátra Helyi Piacához való tartozás megjelenését egy közös logó is biztosítja, ami megjelenik minden piachoz kapcsolódó dokumentumon.

2.3 Előforduló problémák bemutatása, mivel tudott az IH a megoldáshoz hozzájárulni, milyen jellegűek voltak a projektekkel kapcsolatban előforduló problémák (szervezési, műszaki, hatósági, adminisztrációs... stb.) Hogyan oldotta meg a HACS a felmerülő problémákat?

2.4 A HACS saját projektjeinek bemutatása, amelyekben kedvezményezettként részt vett (külön bontásban az EMVA, illetve más alapok/OP-k projektjei, finanszírozás, a projektek jellege, tartalma; Hogyan járultak hozzá a HVS megvalósulásához? Hogyan járultak hozzá a térség szükségleteihez? – EXCEL)

Pályázat címe	Témája	Elnyert támogatási összeg	Megvalósult
„Útvonalak Európában” Nemzetközi Vidékfejlesztési Napok	Három napos rendezvény, a térség testvér települései kapcsolatainak erősítésére, kialakítására. Bemutató film készítése a térségről.	3 973 000 Ft	2011.07.29-31.
Látni és láttatni, Dél-Mátra a mi térségünk	Térségi kiadvány 15 000 példányban, mely tematikus lapokon mutatja be a településeket, vállalkozókat, helyi termék előállítókat, a természeti és épített örökségeket.	2 080 000 Ft	2012-2013-ban valósult meg
Készségfejlesztés a tudás útján	Számítástechnikai tanfolyam a térség településein 6 csoportban, tanfolyamonként 60 órában.	2 002 550 Ft	2012-2013-ban valósult meg
„Tanuljuk a mindennapokat”	Komplex roma oktatási program életvezetési, egészségügyi, főzési ismeretek, kosárfonás, cigányzene modulokból.	7 000 000 Ft	megvalósítás 2013 évben
"A mi világunk"	Rajzverseny és környezetnevelési program a térség 5 településén.	120 000 Ft	2014.04.04-04.11.

Dél-Mátra értékei és kincsei	A 24 település értéktár adatbázisának összeállítása	1 000 000 Ft	megvalósítás 2014 évben
Helyi termelői piac létrehozása és működtetése a Mátraalján	7 településen (Abasár, Domoszló, Gyöngyösoroszi, Gyöngyöstarján, Karácsond, Szűcsi, Visznek) helyi termelői piac létrehozása és működtetése.	13 374 616 Ft	megvalósítás 2014 évben

2.5 Térségi együttműködések bemutatása (11/2013. (III. 5.) VM rendelet alapján)

A térségek közötti együttműködések keretében a Dél-Mátra Közhasznú Egyesület 5 nyertes projekt megvalósításában vett részt.

1.) *"Gyümölcs és zöldségfeldolgozás kultúrája napjainkban"* című projekt keretében két térség (Heves megye és Szolnok megye) civil szervezeteinek, és vállalkozóinak együttműködése valósul meg. Az együttműködés eredményeként létrejön egy Bemutató porta egy kiadvány, és a legjobb gyakorlatok bemutatása.

2.) *„A kékszőlő mag innovatív feldolgozás együttműködés keretében"* című projektben két térség (Heves megye és Komárom-Esztergom megye) különböző szektorai- civil,- vállalkozó,- és önkormányzat együttműködése valósul meg. Az együttműködés eredményeként létrejön egy szőlőmag feldolgozó, mindkét térségben ismeretterjesztő előadás sorozat, amely bemutatja a szőlőmag jótékony élettani hatását.

3.) *„Lovas-farmgazdálkodás Sarlós pusztán"* című projekt keretében két térség (Heves megye és Nógrád megye) civil szervezeteinek, és vállalkozóinak együttműködése valósul meg. Az együttműködés eredményekén a magyar lótenyésztés és lótarás technikáit és hagyományait bemutató, mintaértékű farmgazdaság kialakítása és különböző korosztályok számára történő bemutatása történik.

4.) *„Hangunk kelesszen, építsen és bátorítson. Karitás csoportok együttműködésének fejlesztése"* című projekt Heves megye két szomszédos járását (Gyöngyösi járás és Pétervásárai járás) érinti. Az Abasári Római Katolikus Egyházközség és a Recski Római Katolikus Egyházközség együttműködése valósul meg. Az együttműködés célja a két térség sajátosságainak megfelelő, szakrális értékek megőrzésére irányuló kisközösségek létrejöttének és fejlődésének fejlesztése, karitás közösségek oktatása.

5.) *„Térségek között átívelő Borok Útja"* című projektben két térség (Heves megye és Pest megye) civil szervezeteinek és vállalkozóinak együttműködése valósul meg. Az Abasári Borbarátok Nonprofit Kft. és a Nagymarosi Borbarátok Köre Egyesület közti együttműködés célja a két térség sajátosságainak megfelelő bor, mint helyi termék népszerűsítése, a bortermelő tevékenység hagyományos feldolgozásának bemutatása, a bor piaci keresletének növelése, gasztronómiai hagyományok ápolása és fejlesztése, a kulturált borfogyasztás bemutatása és új kisközösségek létrejöttének elősegítése.

2.6 Nemzetközi együttműködések bemutatása (99/2012. (IX. 25.) VM rendelet alapján)

„Útvonalak Európában” projekt

A Dél-Mátra térségének 24 településéből mintegy, a felének van a szomszédos országokban lévő falvakkal testvér települési kapcsolata, amelyek döntően kulturális kapcsolatokat jelent. A Dél-Mátra Közhasznú Egyesület 2011-ben a HVS LEADER fejezetének végrehajtásához nyújtandó támogatás keretében pályázatot nyert a LEADER Térségek közötti és nemzetközi Együttműködés jogcímen „Útvonalak Európában Nemzetközi Vidékfejlesztési napok” című projektre.

Az Egyesület 3973000.-Ft támogatást nyert a program megvalósítására, amely 2011.július 29.-31. között került megrendezésre.

Az *első nap* programja nemzetközi konferencia volt, ahol külföldi akciócsoportok is bemutatkoztak. A *második napon* tereplátogatás keretében a résztvevők megismerkedtek a Dél-Mátra HACS területén megvalósult UMVP projektekkal, jó gyakorlatokkal.

A *harmadik napon* bemutatásra kerültek a térség palóc hagyományai képekben, előadások keretében és hagyományörző csoportok bemutatói keresztül. A rendezvény zárásaként testvér települési kapcsolatokat megerősítő és új együttműködési megállapodások aláírása történt.

A rendezvényen mintegy 150 fő vett részt. A hazai résztvevő közül térségek közötti együttműködés keretében a Szigetköz Mosoni-Sík Leader Egyesület és a Cserhátalja Leader Egyesület küldöttsége vett részt. A külföldi résztvevők Ausztriából, Romániából (Erdély), Ukrajnából, Németországból, Szerbiából (Vajdaság), és Szlovákiából érkeztek.

3. HACS hálózatosodás, kapcsolatrendszer értékelése

3.1 Együttműködés az IH-val;

Az Irányító Hatóság minden kérdésünkkel kapcsolatban készségesen és szakmailag helytállóan állt rendelkezésünkre, kapcsolatunk gördülékeny, hatékony.

3.2 Együttműködés az MVH-val;

Mind a régiós, mind a megyei kirendeltséggel magas szintű, szoros szakmai és gyakorlati napi munkakapcsolatban állunk, munkatársaik gyors, alapos, szakmailag kimagasló válaszokkal szolgáltak mindenkori kérdéseinkre.

3.3 Együttműködés más HACS-okkal, érdekérvényesítés;

A térségi HACS-ok közül a Zagyvaság Vidékfejlesztési Közhasznú Egyesület, a Borsod-Torna-Gömör Egyesület, a Cserhátalja LEADER Nonprofit Kft., az Eger Vidék Kincsei Térségi Vidékfejlesztési Nonprofit Kft., a Tisza-Tarna-Rima-Mente Fejlesztéséért Közhasznú Egyesület munkatársaival működik jó munkakapcsolat. Dél-Dunántúli régióból a szakmai tanulmányúton felkeresett Mecsekvidék Helyi Közösség Egyesület, valamint a Dél-Baranya Határmenti Települések Egyesülete akciócsoportokkal tartunk fenn kapcsolatot. Ezen kívül Nyugat-Dunántúli régióból a Vasi Órtorony Közhasznú Egyesület, és a Szigetköz-Mosoni-sík LEADER Egyesület munkatársaival vagyunk kapcsolatban.

3.4 Együttműködés a helyi önkormányzatokkal;

A térség mind a 24 települési önkormányzatával jó kapcsolatot tartunk fenn, együttműködéseink hatékonyak, minden kérdésben állunk rendelkezésre, segítünk a jelzett problémák megoldásában.

3.5 Együttműködés a helyi gazdasági és civil szféra szervezeteivel, képviselőivel;

A helyi gazdasági és civil szféra képviselőivel jó kapcsolatot tartunk fenn. Magas szintű hálózatosodás jellemzi az egyes ágazatokat, melyről adatbázisokat készítettünk.

Adatbázissal rendelkezünk a civil szervezetekről, vállalkozókról, amelyben 55 civil szervezettel és 24 vállalkozóval tartunk kapcsolatot. Külön a 45 helyi termék előállítóval és 26 kézművessel vagyunk kapcsolatban.

3.6 A helyi hálózatépítés jellemzése, animációs tevékenység, a szervezéshez szükséges utazási idő, költség jellemzése, hatékonysága.

A Dél-Mátra Helyi Akciócsoport a partnerséget nem egyszerű egyeztetési kötelezettségnek tekinti.

Azt gondoljuk, hogy a helyi, mikro-közösségek tagjai azok, akik a legjobban ismerik a szűkebb lakókörnyezetük adottságait és kitörési pontjait.

A térségben élők érdemi bevonásától azt várjuk, hogy olyan HVS készül, amely valós problémákat határoz meg, arra élethű, a település adottságaihoz igazodó megoldási javaslatokat adnak válaszul.

Az Egyesületünk 2008-ban alakult 51 taggal, jelenleg a taglétszáma 74, mind a 24 településről vannak tagjaink. A térség 11 települése a LEADER + programban is részt vett.

A térségben katalizátor szereplőként számos fórum, tájékoztató, rendezvény, szakmai út lebonyolítása kötődik egyesületünkhöz. Tevékenységünkkel igyekszünk olyan ágazatközi kapcsolatrendszert kiépíteni, amely további pozitív hatással lesz térségünk fejlődésére. A rendezvényszervezési feladatok java részét telefonon és e-mailben bonyolítjuk, hogy ezzel is minimalizáljuk az utazási költségeket.

Stratégiai partnerek:

Települések Önkormányzatai

Kistérségi Többcélú társulás

Mátrai Önkormányzatok Szövetsége

Bükki Nemzeti Park, Eger-Erdő Zrt

Mátrai Hegyközségi Tanács

Helyi partnerek:

Károly Róbert Főiskola

Életfa Környezetvédő Szövetség

Heves Magyei Kereskedelmi és Iparkamara

Együtt Halmajugráért Roma-Magyar Egyesület

A helyi partnerség kialakításában fontos eszköznek tartjuk a partnerek minél szélesebb körű bevonását tevékenységünkbe, amely végrehajtása érdekében a következő eszközök állnak rendelkezésre:

Fórumok, tájékoztató előadások, egyeztető megbeszélések, kihelyezett ügyfélszolgálati napok, munkacsoportülések.

Az Egyesület elnöksége, a tervezői csoport tagjai nagy aktivitással vesznek részt a közösség munkájában.

A helyi partnerség és összefogás eredményeként az Egyesület havonta szakmai kerekasztal megbeszélést tart, a térség polgármesteri és civil szervezetei számára.

4. A LEADER elvek megvalósulása

4.1 Mi volt a célja a hét LEADER elv érvényesítésének a térségben? (alulról jövő kezdeményezések ösztönzése, területalapú megközelítés, helyi partnerség, több szektort érintő integrált fejlesztések, hálózatépítés, innováció, térségek közötti és nemzetközi együttműködések)

A LEADER elvek mentén hogyan építették fel a HACCS-ot? Mik voltak a rendező elvek? A hét szempont közül melyek voltak a legfontosabbak? Milyen előzetes elvárások voltak a LEADER elvekkel kapcsolatban? Hogyan valósultak meg az elvek az előzetes elvárásokhoz képest? Mi az a hozzáadott érték, amelyet a LEADER-en keresztül elérni szándékoztak és a LEADER nélkül nem lehetett volna megvalósítani? Mit adott a térség társadalmának a LEADER elvek alkalmazása? Sikerült-e az elveket a köztudatban elültetni? A LEADER elvek közül miket lehetett következetesen alkalmazni? Mi működik jól, mi nehezebben? Miért? Látnak-e olyan problémákat, amelyek megoldhatók (lennének) a LEADER elvek jobb alkalmazásával? Mi akadály van az elvek szélesebb alkalmazásának? Ki lehet-e küszöbölni? Ha igen, mivel? A gyakorlatban működött-e az elvek alkalmazása a „kötelezőn” túl?

4.2 A LEADER elvek megvalósulásának vizsgálata, jellemzése

4.2.1 Alulról jövő kezdeményezések ösztönzése

Az alulról jövő kezdeményezések ösztönzése a pályázatokban úgy valósult meg, hogy a pályázóinkvállalták, hogy a projekt LEADER támogatással való megvalósítása esetén legalább 2 alkalommal részt vesznek a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia megvalósításával kapcsolatos, együttműködést erősítő rendezvényen vagy képzésen, valamint a fejlesztésüket a rendezvényen, vagy képzésen bemutatják. Emellett pályázóink a fejlesztéssel érintett tevékenységéről beszámoló formájában Egyesületünk számára történő átadásával hozzájárultak a HVS formálásához, a következő időszakra vonatkozó elvek kidolgozásához.

Az alulról jövő kezdeményezéseket erősítette továbbá az is, hogy pályázóink a helyi stratégiában meghatározott közösségi vagy gazdasági igények alapján a települések lakosságmegtartó erejének növelése céljából, a közbiztonsági helyzet javítása alapján tervezték megvalósítani tevékenységüket. Emellett pályázóink a helyi akciócsoport

településeinek valamelyikén aktív közösségi vagy gazdasági szereplő, a helyi stratégiában meghatározott közösségi igények alapján, azaz a lakosság és a közösségek sport –és szabadidő eltöltési igényeit figyelembe véve tervezték megvalósítani tevékenységük~~et~~.

4.2.2 Területalapú megközelítés

A terület alapú megközelítés során pályázóink a projektekben olyan partnerekkel építettek kapcsolatot, akik/amelyek a LEADER támogatásra jogosult településeken végzik tevékenységeiket. A projektek a közösen megalkotott és elfogadott stratégiában együttműködő települések vonatkozásában olyan, a helyi stratégiában meghatározott témára irányultak, amelyek a sport és szabadidő tartalmasságának erősítése és fejlesztése révén erősítik a lakosok vidékhez kötődését, javítják a vidéki lakosság életminőségét. A projektek több települést érintettek, vagy a megvalósítani kívánt program hozzájárult a versenyképes vállalkozói ötletek létrejöttéhez, helyi értékek megőrzéséhez, környezetvédelmi, egészségügyi programok megvalósulásához, térségi identitástudat erősítéséhez. Pályázó a bemutató–porta, foglalkoztató műhely kialakítását, a termék előállítási, feldolgozási tevékenységét, vagy a termék értékesítését elősegítő kiskereskedelmi tevékenységét olyan partnerekkel együttműködve végezték, melyek a Helyi LEADER HACS jogosult településein tevékenykednek. A projektek a HVS –ben meghatározott közösségi rendezvények, táborok támogatására irányultak, amely témája szempontjából erősítették a térség hagyományainak megőrzését, vagy a környezettudatos gondolkodást.

4.2.3 Helyi partnerség

A helyi partnerség elve alapján a pályázók a Dél-Mátra Közhasznú Egyesülethez tartozó településeken a projekt megvalósítása során együttműködtek a helyi civil szervezetekkel, önkormányzatokkal és vállalkozásokkal, a megvalósítás során partnerkapcsolatokat, együttműködések építettek az ágazatok között vagy ágazaton belül. Emellett a pályázók együttműködtek a helyi akciócsoport településein működő szervezetekkel a képzettség nélküli hátrányos helyzetű csoportok, alacsony képzettségi szintű álláskereső munkanélküliek és pályakezdekők lehetőségeinek bővítése céljából szférák között, ágazatok között vagy ágazaton belül, vagy azt a projekt megvalósítása során építették ki. Pályázóink együttműködtek a helyi akciócsoport településein működő szervezetekkel szférák között, ágazatok között vagy ágazaton belül, vagy azt a projekt megvalósítása során építették ki.

4.2.4 Több szektort érintő integrált fejlesztések

A projektekhozzájárultak a helyi akciócsoport területén az épített örökség értékeinek megőrzéséhez vagy újak teremtéséhez, a kulturális, környezeti örökség értékeinek megőrzéséhez vagy újak teremtéséhez, a vállalkozói kultúra jó gyakorlatának kialakításához. Emellett hozzájárultak a jogosult településeken a gazdasági vagy társadalmi fejlődéshez és a

térség szempontjából fontos, a helyi stratégiában meghatározott gazdasági vagy társadalmi igényt elégítenek ki, azaz ösztönzik a helyi termékek feldolgozását bemutató helyen történő megjelenését és értékesítését a térségi boltokban, piacokon, kiskereskedelmi egységekben. A projektek hozzájárultak a térség turisztikai látogatottságának növekedéséhez, melyek szintén több szektort érintő, ágazati fejlesztéseket generálnak.

4.2.5 Hálózatépítés

A hálózatépítés elve alapján a projektek megvalósítása támogatta a vidéki civil társadalom önszerveződését és fejlődését. A pályázóink által javasolt projekt megvalósításának alapvető eleme a helyi akciócsoport területén vagy azon kívül működő szervezetekkel való együttműködés.

4.2.6 Innováció

A pályázóink a projekt megvalósítása során figyelembe vették a természeti erőforrások gazdaságos felhasználásának szempontjait, energiatakarékos és környezetbarát eszközök, gépek beszerzésére törekedtek. Projektjeik megvalósítása segítette a térségi felnőttképzését, az egyének kreativitásának növelését, hozzáférését az információhoz a tudáshoz, támogatta a gazdálkodó szervezetek, helyi szellemi kapacitások, szolgáltatások iránti igényének kielégítését. A projektek megvalósítása a gyakorlati megismerés, tudás- és tapasztalatcsere útján segíti hozzá a térségben élőket az új ismeretek megszerzéséhez, igényességük és kreativitásuk növeléséhez.

4.2.7 Térségek közötti és nemzetközi együttműködések

4.3 A LEADER elvek alkalmazása a jövőben (A tapasztalatok alapján tervezett változások, módosítások bemutatása)

A jövőben a következő elvek még erőteljesebb kiteljesítésére kell figyelmet fordítanunk:

- alulról jövő kezdeményezések még hatékonyabb megvalósítása
- helyi partnerség további erősítése
- integrált fejlesztések generálása, erőteljesebb megjelenése
- innováció, újító projektek, vagy innovatív megoldások alkalmazása a projektekben, hozzáállásban
- térségek közötti és nemzetközi együttműködések segítése

5. Összefoglaló

Néhány bekezdésben kerüljön összefoglalásra a zárójelentés I. és II. részének lényegi tartalma, az üzleti tervek „Vezetői összefoglaló” részének mintájára.

A Helyi Akciócsoport:

A Dél-Mátra Közhasznú Egyesület (HACS) 2008. szeptember hó 24. –én alakult.
A tervezési időszakban jogi személyiség változása nem történt.

A HACS települései a gyöngyösi kistérség, későbbiekben a gyöngyösi járás területét teljes mértékben lefedik. A járássá szervezés a kistérség minden települését érintette.

A HACS nemcsak közigazgatásilag egységes terület, hanem földrajzilag is egységes területet alkot a Mátra déli oldalán

A HACS tervezési és működési területét a következő települések alkotják: Abasár, Adács, Atkár, Detk, Domoszló, Gyöngyöshalász, Gyöngyöspata, Gyöngyössolymos, Gyöngyöstarján, Gyöngyösoroszi, Halmajugra, Karácsond, Kislána, Ludas, Markaz, Mátraszentimre, Nagyréde, Nagyfüged, Pálosvörösmart, Szücsi, Vámosgyörk, Vécs, Visonta, Visznek.

A HACS települések közül 2013-ban a Gyöngyöspata városi rangot kapott.

Az egyesületet 51 alapító tag alapította. A HACS tagság magánszemélyekből, civil szervezetekből, vállalkozásokból, és önkormányzatokból áll. A HACS tagság összetétele az alapítás óta mintegy 40%-al növekedett, jelenlegi taglétszám 74.

A HACS működése során az elnökségi egyben döntéshozó testület is, amelynek létszáma 13 fő.

HVS megalkotásának indokai:

- Hiányos térségi marketing.
- Turisztikai attrakciók, rendezvények alacsony száma.
- A helyi termékek hiánya, késztermékek alacsony aránya.
- Csökkenő szőlőterületek, nem megfelelő fajtaösszetétel.
- Kihasználatlan minőségű zöldség –, gyümölcs – és szőlőtermesztési potenciál.
- Munkanélküliek nagyobb hányada szakképesítéssel nem rendelkezik, ill. alacsony végzettségű.
- Roma népesség képzettségi, beilleszkedési, felzárkóztatási problémái.
- Hiányosak a gazdálkodók szakmai, vállalkozói, piaci és marketing ismeretei.
- Átmenő bűnözés erősödése.

HVS fő céljai:

Térség jövőképe, a HVS célja a térségben:

„Fejlődő gazdaság, élhetőbb környezet, megőrzött hagyományok” elérése.

A HVS-ben kitűzött fejlesztési célokat a következőkkel valósítottuk meg, megvalósítani.

- **Helyi gazdaság fejlesztése** vállalkozások indításával, meglévők fejlesztésével.
- A térség **humán erőforrás**-potenciáljának folyamatos fejlesztése képzésekkel, oktatásokkal.
- **Civil szervezetek** tevékenységének támogatása.
- **Térségi együttműködések** erősítése.
- Környezettudatos tevékenységek, **megújuló energiatermelés** szerepének hangsúlyosabbá tétele.
- A HVS keretében ösztönöztük és segítettük a helyi piacokra, helyi értékesítésre irányuló kezdeményezéseket, az ezeket elindító helyi együttműködések, a helyi értékesítést magába foglaló **helyi gazdaságfejlesztési projektek magvalósítását, a hátrányos helyzetű lakosság foglalkoztatásának bővítését.**

HVS megvalósítására rendelkezésre álló források:

A HACS 2007-2013 közötti időszakában rendelkezésére álló források a következők voltak:

- III. tengelyre allokált fejlesztési források összesen: 3.594.072 euro
- IV. tengelyre allokált fejlesztési források összesen: 4.895.299 euro
- HACS működésre allokált források összesen: 1.609.294 euro

HVS megvalósítás során elért eredmények:

	Összes igényelt támogatás (db)		Támogatások jogcímenkénti megoszlása	Összes igényelt támogatás	Nyertes pályázatok		Elutasított pályázatok		Elnyert összes támogatás	Elutasított összes támogatás
					Db	Elnyert támogatás	Db	Igényelt támogatás		
Falumegújítás	13%	43	25%	620 424 806 Ft	38	517 190 515 Ft	5	103 234 291 Ft	83,4%	16,6%
Vidéki örökség	6%	19	12%	295 253 161 Ft	15	222 034 028 Ft	4	73 219 133 Ft	75,2%	24,8%
Mikro	10%	34	14%	334 443 706 Ft	20	169 680 822 Ft	14	164 762 884 Ft	50,7%	49,3%
Turisztika	13%	44	19%	479 120 314 Ft	26	288 097 492 Ft	18	191 022 822 Ft	60,1%	39,9%
LEADER	58%	194	30%	729 545 492 Ft	182	683 395 393 Ft	12	46 150 099 Ft	93,7%	6,3%
Összesen	100%	334	100%	2 458 787 479	281	1 880 398 250	53	578 389 229	-	-

Összességében megállapítható

A térség vállalkozásainak fejlesztése érdekében meghatározott beruházások támogatására **szolgáló forrás felhasználása alacsony volt**. A gazdaság fejlesztésére irányuló tevékenységek végrehajtásának tapasztalatai alapján tovább kell folytatni illetve erősíteni kell a térség mikrovállalkozóinak akvizícióját. A tapasztalatok azonban azt mutatják, hogy a térségben működő mikrovállalkozások továbbra is nehéz helyzetben vannak.

A térség hagyományaira épülő **turisztikai fejlesztések** célkitűzésen belül a falusi turizmus illetve a borturisztikai szolgáltatások növelése volt a fő cél. A HVS megvalósítása során, a tagtelepülések több mint a felében sikeres fejlesztések valósultak meg, amely során szálláshelyek és kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése jött létre.

A **térségi hagyományok megőrzése** során a helyi hagyományörző egyesületek igen aktívak voltak. Jelentő fejlesztéseket valósítottak meg, növelve ezzel a települések közösségfejlesztési folyamatait is.

Az **épített és kulturális értékek megőrzése érdekében** meghatározott beruházások támogatására **szolgáló forrás felhasználása eredményes volt**. Mind a 24 településen épített örökségein megújultak.

A III.tengely megvalósult fejlesztései közül a Falumegújítás-és fejlesztés támogatásigénye volt a legnagyobb. Összességében elmondható, hogy a TK1 körös támogatási kérelmek kapcsán voltak a pályázók a legaktívabbak, s az ezt követő körökben fokozatosan csökkent az igényelt támogatások összege.

A fejlesztésekre jellemző volt, hogy döntően pontszerű fejlesztések valósultak meg..

A HVS IV. tengely forrásainak felhasználására irányuló a fejlesztések döntően közösségi célra, és az életminőség javítását célzó beruházásokra irányultak.

Hálózatosodás, kapcsolatrendszer:

A Dél-Mátra Helyi Akciócsoport működése során a térségben katalizátor szereplőként jelentős tevékenységet végzett kisközösségek fejlesztése terén, valamint partnerségi együttműködések kialakításában.

A HACS 5 térség közötti együttműködésben vett részt